

Til
Energistyrelsen

Dokumenttype
Rapport

Dato
November, 2013

ENERGIRENOVERING UNDERSØGELSE BLANDT KOMMUNER OG REGIONER

UNDERSØGELSE BLANDT KOMMUNER OG REGIONER

Revision **3**
Dato **4. november 2013**
Udarbejdet af **TONH, LINN, SVH, HEKS**

INDHOLD

1.	Sammenfatning	1
2.	Indledning	3
3.	Kommunerne	4
3.1	De deltagende kommuner og deres energiindsats	4
3.2	Fokus i energieffektiviseringsindsatsen	5
3.3	Status på kommunernes energieffektiviseringsindsats	6
3.3.1	Kommunens egne aktiviteter	6
3.3.2	Erhvervslivet	7
3.3.3	Borgere	8
3.4	Afgørende forudsætninger for succesfulde projekter	8
3.5	Barrierer for energieffektiviseringsindsatsen	8
3.6	Energistyrelsens hjælp til energiindsatsen	10
3.6.1	Kommunens egne bygninger	10
3.6.2	Borgerne	14
3.6.3	Erhvervslivet	17
3.7	Afrunding	19
4.	Regionerne	21
4.1	De deltagende regioner og deres energiindsats	21
4.2	Fokus i energieffektiviseringsindsatsen	21
4.3	Status på regionernes energieffektiviseringsindsats	22
4.4	Afgørende forudsætninger for succesfulde projekter	24
4.5	Barrierer for energieffektiviseringsindsatsen	25
4.6	Energistyrelsens hjælp til energiindsatsen	25
4.6.1	Regionens egne bygninger herunder hospitalerne	25
4.6.2	Borgerne	26
4.6.3	Erhvervslivet	26
4.7	Afrunding	26

BILAG

Bilag 1 - Spørgeguide til rundspørge kommuner

Bilag 2 - Spørgeguide til rundspørge regioner

Bilag 3 - Frekvenstabeller

1. SAMMENFATNING

Denne rapport præsenterer en undersøgelse, der er gennemført blandt landets kommuner og regioner om energirenovering og energieffektivisering. Rapportens belyser først indsatsen i energiarbejdet i de deltagende kommuner samt kommunernes fokus i deres strategier og mål. Derefter beskrives kommunernes konkrete projekter, med fokus på forudsætninger for succes og fremtidige indsatsområder. Derudover præsenteres resultaterne af den forventede effekt af forskellige initiativer til energieffektiviseringsindsatsen. I det sidste kapitel af rapporten beskrives undersøgelsen blandt regionerne, som ligeledes belyser indsatsen, strategier, mål, succeskriterier og barrierer samt en effektvurdering af Energistyrelsens foreslåede initiativer.

Rundspørge blandt kommunerne

Kommunerne i undersøgelsen repræsenterer 62 pct. af alle landets kommuner og er jævnt fordelt over hele landet. Besvarelserne varierer generelt ikke med kommunistørrelse, hvorfor undersøgelsen hovedsagelig fokuserer på forskelle mellem regioner. Gennemsnitligt har hver kommune afsat 2,7 årsværk til energiarbejdet, hvor disse årsværk generelt er organisatorisk placeret under Teknik og Miljø, Ejendomsforvaltningen eller Planafdelingen. Kommunens årsværk dækker både over ansatte med et fokus på kommunens egne bygninger og ansatte, der har arbejdsopgaver over for borgere og erhvervslivet. Undersøgelsen viser, at 94 pct. af kommunerne anvender et energiregistreringssystem. De mest gennemgående systemer er Energy Key, DBD (Digitale Bygnings Data), Omega, Min Energi og Keep Focus. Derudover fjernovervåger over 76 pct. af kommunerne deres elforbrug på en del eller alle kommunens bygninger, og 75 pct. af kommunerne fjernovervåger ligeledes varmemeforbruget for samme bygningsmasse.

Energiindsatsen i kommunerne er forankret i borgmesterpagtaftaler, klimakommuneaftaler, ESCO og egne vedtagne strategier. En kommunes indsats er typisk forankret i mere end en strategi. Undersøgelsen viser, at 33 pct. af kommunerne har strategier for kommunens egne bygninger og 13 pct. har strategier for kommunen som geografisk enhed. Derudover har 50 pct. af kommunerne strategier for begge områder. De fleste strategier har fokus på reduktion i CO₂-udledningen og forbrug af el og varme.

Undersøgelsen belyser konkrete aktiviteter og projekter som kommunerne har gennemført for egne bygninger, erhvervslivet og borgere. Kommunerne fremhæver politisk opbakning, medarbejderes kompetencer, økonomiske midler og projekter med kort tilbagebetalingstid som forudsætning for succesfulde projekter.

Kommunerne blev derudover spurgt ind til indsatsområder, der burde gøres mere ved. Her fremhæver kommunerne indsatsen over for borgerne og erhvervslivet, projekter med længere tilbagebetalingstid, adfærd og lovgivning. Årsagen til, at der ikke bliver gjort nok på disse områder, er mangel på ressourcer, viden og politisk fokus.

Kommunerne blev også bedt om at vurdere den forventede effekt af Energistyrelsens hjælp på konkrete initiativer, fordelt på kommunen egne bygninger, erhvervslivet og borgerne. Kommunerne har vurderet, at den største effekt ved egne bygninger vil ske, hvis Energistyrelsen understøtter med hjælp til kurser for relevante medarbejdere og finansieringsvejledning. Derudover vurderer kommunerne, at Energistyrelsens hjælp til kommunens indsats vedr. energisyn m.m. og etablering af lokale partnerskaber er, de to tiltag der har størst effekt over for både borgerne og erhvervslivet.

Rundspørge blandt regionerne

Fire af de fem regioner har deltaget i undersøgelsen. Regionerne har det overordnede ansvar for energieffektivisering fordelt på arbejdet med borgere og erhvervslivet (op til 3 årsværk) og egne bygninger (op til 2 årsværk). Energi- og klimaarbejdet for egne bygninger er organisatorisk

forankret både centralt og decentralt alt efter region. Fælles for alle regionerne, at ansvaret for borgere og erhvervsliv er placeret i Regional Udvikling.

Tre af regionerne har vedtaget en energi- og klimastrategi for både egne bygninger og regionen som geografisk enhed. Undersøgelsen belyser konkrete aktiviteter som regionerne har foretaget på regionens egne bygninger, erhvervslivet og borgere samt i samarbejde med kommunerne over for erhvervslivet. En region peger på, at kommunerne hovedsageligt sidder med det konkrete arbejde, mens regionen anvendes til at facilitere kommunerne.

Regionerne fremhæver i undersøgelsen, at politisk og ledelsesmæssig opbakning samt økonomiske midler er grundlaget for succes for alle projekter. Tre ud af fire regioner siger, at en barriere for indsatsen er de økonomiske midler, hvortil to regioner nævner energirådgivning, viden og gennemskuelighed som yderligere barrierer. Derudover nævner et par regioner også, at det er svært på nuværende tidspunkt at udmåle de konkrete effekter af de forskellige indsatser, og det også bremser investeringer i energieffektivitet.

Som led i denne undersøgelse har regionerne vurderet effekten af Energistyrelsens hjælp på tre områder – regionens egne bygninger inkl. hospitaler, borgere og erhvervslivet. Tre af regionerne har vurderet Energistyrelsens tiltag på regionens egne bygninger, her vil tiltagene om kurser for relevante medarbejdergrupper samt inspiration og information have den største effekt. Regionerne vurderer, at Energistyrelsens hjælp til regionens indsats vedr. energisyn m.m. og etablering af lokale partnerskaber er, de to tiltag der har størst effekt både over for borgerne og erhvervslivet. Overordnet set vurderer regionerne, at tiltagene over for borgerne og erhvervslivet vil have større en effekt end over for regionens egne bygninger, da der allerede bliver gjort meget for egne bygninger.

2. INDLEDNING

Denne rapport indeholder resultaterne af en undersøgelse blandt kommuner og regioner om energirenovering og energieffektivisering. Rambøll har på vegne af Energistyrelsen interviewet kommuner og regioner med det formål at afdække det nuværende arbejde med energieffektivisering, i forhold til hvad der virker, hvor kommunerne og regionerne ser de største udfordringer og barrierer samt at afklare, hvilke behov, ideer og forventninger der er til Energistyrelsens fremadrettede indsats. Denne undersøgelse er et led i Energistyrelsens undersøgelse af status på kommunernes og regionernes initiativer på energieffektiviseringsområdet.

Formålet med undersøgelsen er at få realiseret energirenoverings- og energibesparelspotentialer i kommunale og regionale bygninger samt at understøtte, udvikle og intensivere kommuners og regioners indsats med fremme af energirenovering og energibesparelser blandt borgere og virksomheder.

Undersøgelsen er gennemført ved hjælp af dybdegående eksplorative telefoninterviews med kommuner og regioner. Interviewene er gennemført som semistrukturerede interviews bestående af en række lukkede spørgsmål og en række åbne eksplorative spørgsmål. Denne tilgang sikrer, at de forskellige temaer er sammenlignelige på tværs af respondenter, og samtidig bliver der taget højde for forskelle i respondenternes baggrundsvariable som fx størrelse, erfaringer, strategi etc. under telefoninterviewet. Resultaterne af de gennemførte interviews præsenteres i de efterfølgende kapitler i anonymiseret form.

Rapporten indeholder, foruden indledningen, to kapitler omhandlende henholdsvis kommunernes og regionernes besvarelser. I kapitel 2 præsenteres således resultaterne fra undersøgelsen blandt kommunerne, som følger samme struktur som i den anvendte spørgeguide. I afsnit 3, der ligeledes er struktureret efter den anvendte spørgeguide, præsenteres resultaterne af undersøgelsen blandt regionerne. Bilag 1 indeholder spørgeguiden for kommunerne og regionerne samt frekvenstabeller for de kvantitative spørgsmål.

3. KOMMUNERNE

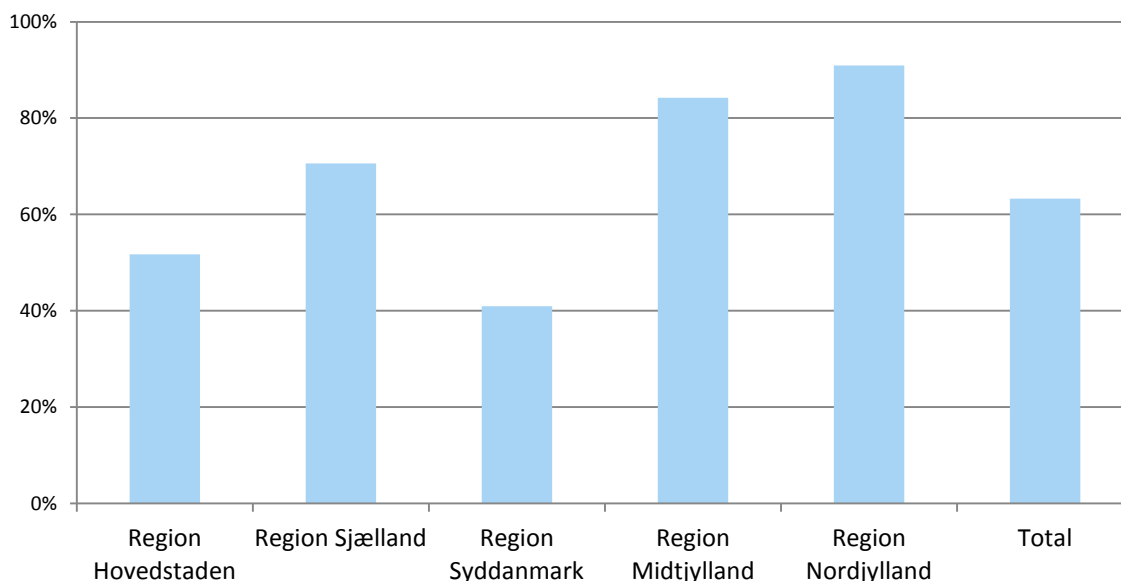
I dette kapitel beskrives først de kommuner, der har deltaget i undersøgelsen. Herefter er fokus på de initiativer, der er taget i kommunerne i forhold til energirenoveringer af egne bygninger og indsatser kommunerne har igangsat i over for borgerne og erhvervslivet. Derudover beskrives kommunernes erfaringer med initiativer, der virker, og hvor kommunerne ser de største udfordringer og barrierer, herunder hvordan Energistyrelsen kan fokusere indsatsen med fx understøttende materialer og værktøjer. Til sidst i afsnittet beskrives, hvordan og i hvilket omfang kommunerne vurderer, at Energistylsens kan bidrage til energiindsatsen.

3.1 De deltagende kommuner og deres energiindsats

I dette afsnit beskrives de deltagende kommuner samt deres energi- og klimaarbejde.

I forbindelse med undersøgelsen er samtlige kommuner kontaktet, og der er gennemført interview med 62 kommuner, hvilket svarer til, at 63 pct. af alle kommuner har deltaget i undersøgelsen¹. Besvarelserne er generelt uafhængige af kommunistørrelse, hvorfor undersøgelsen fokuserer på forskelle mellem regioner og på landsplan. Deltagelsesprocenten fordelt på regionsniveau er illustreret i Figur 1.

Figur 1: Andel interviews pr. region

Figur 1 viser, at 91 pct. af kommunerne i Region Nordjylland har deltaget i undersøgelsen, og at 84 pct. af kommunerne i Region Midtjylland har deltaget. Region Syddanmark har den laveste deltagelsesprocent, i denne region er det således kun 41 pct. af kommunerne, der har deltaget i undersøgelsen. Region Syddanmark og Region Hovedstaden er derfor relativt underrepræsenteret i forhold til deres størrelse.

Undersøgelsen viser, at kommunernes energi- og klimaarbejde organisatorisk er forankret i flere forskellige afdelinger. Energi- og klimaarbejdet er hovedsageligt forankret i enten Teknisk Forvaltning (ejendomsafdelinger, tværgående afdelinger) eller i Teknik- og Miljøforvaltningen. 20 kommuner har deres energi- og klimaarbejde forankret under Teknik og Miljø og 11 kommuner har det forankret under Ejendomsforvaltning og lign. 14 kommuner har arbejdet forankret under en planafdeling, et eksempel på en planafdeling kunne være Strategisk Energiplanlægning.

¹ To medarbejdere har ikke haft mulighed for at deltage i et telefoninterview, hvorfor disse to medarbejdere har svaret ved at udfylde og returnere spørgeguiden.

Endelig har 17 kommuner arbejdet forankret under andre afdelinger. Undersøgelsen viser endvidere, at flere kommuner har energi- og klimaarbejdet delt op i to eller flere afdelinger, fx en afdeling med ansvaret for kommunens egne bygninger og en afdeling med ansvaret for borgerne og erhvervslivet.

Tabel 1 giver et overblik over de gennemsnitlige årsværk i kommunerne, der er afsat til energiarbejdet fordelt på regioner.

Tabel 1 Gennemsnit årsværk fordelt på regioner

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Samlet
Gennemsnit	2,9	1,7	3,0	3,0	2,9	2,7

Den ovenstående tabel viser, at kommunerne i gennemsnit har afsat 2,7 årsværk til energiarbejdet. Tabellen viser endvidere, at kommunerne i Region Sjælland i gennemsnitligt har 1,7 årsværk ansat til energiarbejdet. Kommunerne i Region Syddanmark og Region Midtjylland har i gennemsnit afsat 3,0 årsværk til indsatsen, mens kommunerne i Region Hovedstaden og Region Nordjylland i gennemsnit har afsat 2,9 årsværk. Undersøgelsen viser imidlertid en stor spredning i antallet af årsværk. Hvor der i nogen kommuner er afsat under et årsværk om året til energiarbejdet, er der i to kommuner afsat over 10 årsværk om året. Denne forskel i årsværk følger hovedsageligt kommunestørrelsen.

I forbindelse med overvågning af kommunernes egne bygninger anvender 94 pct. af kommunerne et energiregistreringssystem. De mest gennemgående energiregistreringssystemer er Energy Key, DBD (Digitale Bygnings Data), Omega, Min Energi, Keepfocus og egne programmer. Nedenstående tabel viser andelen af kommuner, som automatisk overvåger energi- og varmemeforbruget via fjernaflæsning.

Tabel 2: Automatisk overvågning af energi- og varmemeforbrug ved hjælp af fjernaflæsning

	Energiforbruget	Varmeforbruget
Alle bygninger	23 %	21 %
Kun på bygninger over 1.000 kvm.	2 %	2 %
En del bygninger	53 %	54 %
Få bygninger	7 %	7 %
Ingen	11 %	10 %
Ved ikke	5 %	6 %
Total	100 %	100 %

Ovenstående tabel viser, at hhv. 23 pct. og 21 pct. af kommunerne fjernaflæser energi- og varmemeforbruget på alle bygninger. Tabellen viser endvidere, at ca. 76 pct. af kommunerne overvåger energi- og varmemeforbrug for en del bygninger eller alle bygninger ved fjernaflæsning. Kun 11 pct. af kommunerne angiver, at de ikke foretager fjernaflæsning af energiforbruget i deres bygninger, mens andelen af kommuner, der ikke fjernaflæser varmemeforbruget, er helt nede på 10 pct. Der således er 2 pct. af kommunerne, som kun fjernovervåger bygninger over en vis størrelse. Denne forskel i brug af fjernaflæsning er uafhængig fra kommunestørrelsen, for en fordeling på region se bilag.

3.2 Fokus i energieffektiviseringsindsatsen

I dette afsnit afdækkes kommunernes fokus i energiindsatsen fordelt på kommunernes egne aktiviteter samt aktiviteter vedrørende erhvervslivet og borgerne.

Kommunernes energiindsats er forankret i borgmesterpagtaftaler, klimakommuneaftaler med Danmarks Naturfredningsforening², ESCO og egne vedtagne strategier (herunder strategiske energiplaner). En typisk kommune har sin energiindsats forankret i mere end en strategi.

En enkelt kommune fremhæver, at de ikke er en klimakommune, fordi de er mere ambitiøse, og at det derfor er en politisk beslutning ikke at være klimakommune. Denne kommune har i stedet deres energiarbejde forankret i en borgmesterpagt, energihandlingsplan og ESCO-projekter.

Kommunernes fokus ved egne vedtagne strategier for energiindsatsen kan enten dække kommunen som virksomhed, geografisk enhed eller begge områder. Tabel 3 giver et overblik over kommunernes fokus i energieffektiviseringsindsatsen ved kommunens egne strategier

Tabel 3: Fokus i energieffektiviseringsindsatsen ved kommunens egne vedtagne strategier

	Antal kommuner	Andel
Kommunen som virksomhed	20	33 %
Kommunen som geografisk enhed	8	13 %
Begge dele	31	50 %
Ikke besvaret*	3	5 %
Total	62	100 %

Note: Ansaret ved de fleste kommuner er delt hos flere personer, hvorfor alle spørgsmål ikke nødvendigvis er besvaret for den enkelte kommune. Dette kan være tilfældet, hvis det fx i den enkelte kommune kun er den energiansvarlige, der har ønsket at deltage.

Tabel 3 viser, at de deltagende kommuners egne vedtagne strategier er forankret både for kommunen som virksomhed, som geografisk enhed og for begge områder. 50 pct. af kommunerne har vedtaget to strategier, som dækker hhv. kommunen som virksomhed og som geografisk enhed eller én strategi, der indeholder begge dele. 83 pct. af kommunerne har derfor mål for kommunens egne bygninger og 63 pct. af kommunernes har mål for erhvervslivet og borgerne. Der er flest kommuner i Region Midtjylland og Region Hovedstaden, der har en strategi for både kommunen som virksomhed og geografisk enhed, jf. bilag. Kommunernes specifikke fokus er ligeledes ikke afhængig af kommunestørrelse. De kommuner, der har defineret en strategi for kommunen som virksomhed og/eller kommunen som geografisk enhed, har også opsat mål for deres strategier. De fleste mål for strategierne er med fokus på reduktion i CO₂-udledning eller reduktion i forbrug af el og varme.

En del kommuner nævner, at kommunen har indgået en klimakommuneaftale med Danmarks Naturfredningsforening, hvor kommunerne skal reducere CO₂-udledningen med 2 pct. om året. En kommune har som mål, at opnå en reduktion af energiforbruget på 12 pct. inden 2015, og en anden kommune har som overordnet mål at reducere CO₂-udledning med 35 pct. i 2030 i forhold til 2007, med et delmål i 2015 på 25 pct. CO₂-reduktion. En kommune vil være 125 pct. selvforsynende med energi, dog har kommunen ikke defineret en tidsramme. Endelig oplyser en kommune, at de vil være CO₂-neutrale i 2029.

3.3 Status på kommunernes energieffektiviseringsindsats

I dette afsnit gives en status på kommunernes energieffektiviseringsindsats fordelt på kommunernes egne aktiviteter samt aktiviteter vedrørende erhvervslivet og borgerne. Dette afsnit søger at afdække, hvor langt kommunerne er med energieffektiviseringsindsatsen i form af konkrete projekter, der allerede er gennemført.

3.3.1 Kommunens egne aktiviteter

De fleste af kommunerne har prioriteret deres indsats og formuleret en handlingsplan for energieffektiviseringsindsatsen på baggrund af de lovmæssige krav for energimærkning af

² 74 af Danmarks 98 kommuner er Klimakommune, <http://www.klimakommuner.dk/>

kommunes bygninger. Størstedelen af kommunerne har indtil videre gennemført en generel energirenovering, hvor en del kommuner har oprettet ESCO-projekter. Enkelte kommuner har derudover igangsat adfærdskampagner og foretaget miljø- og klimavenlige indkøb. Kommunerne nævner bl.a. udskiftning af pumper, ventilationsanlæg, vinduer og efterisolering som generel energirenovering. Optimering af belysning, varme og ventilation ses som værende "let tilgængelige" investeringer, hvor virkningen er umiddelbar og tilbagebetalingsperioden kort. Et par kommuner har også opsat solceller på en del af deres bygninger. Otte kommuner har derudover energirenoveret deres egne bygningers klimaskærme. En del kommuner har defineret bygningstandarden for nye bygninger efter 2015- eller 2020-mål, for at få energieffektive bygninger i fremtiden. Flere kommuner har oprettet ESCO-projekter i forbindelse med deres energirenoveringsprojekter. Disse projekter varierer i forhold til tilbagebetalingsperioden, men for størstedelen af projekterne er perioden på under 10 år.

Enkelte kommunerne nævner, at de har igangsat adfærdskampagner i deres bygninger. Et eksempel er en kommune, som har inddraget skoleklasser i manuel aflæsning af elektricitet på deres skole. En del kommuner fokuserer også på at foretage klima- og miljørigtige indkøb. Flere nordjyske kommuner er gået sammen i flere projekter som fx "Smartcity", hvor kommunerne har fokus på belysning i det offentlige rum, og hvor de i samarbejde tester og monitorer belysningen med hensigt på at optimere forbruget.

Mange kommuner oplyser, at de har arbejdet meget med energirenoveringer, siden lovpligtig energimærkning på offentlige bygninger trådte i kraft medio 2009. Et par kommuner nævner dog, at de først er begyndt rigtigt inden for de sidste par år, eller at de endnu slet ikke er begyndt pga. en endnu ufærdig handlingsplan. I en anden kommune har energiarbejdet foregået i 15 år. En enkelt kommune oplyser, at de finder den lovpligtige energimærkning for utilstrækkelig, og derfor selv har brugt 2 år på at gennemgå alle deres bygninger og udarbejdet en præcis plan for hver enkelt af dem.

3.3.2 Erhvervslivet

Kommunerne er i undersøgelsen blevet spurgt til deres indsats og aktiviteter over for erhvervslivet. Kommunerne oplyser, at erhvervslivet forsøges inddraget i energieffektiviseringen gennem informationskampagner og aktiviteter til at facilitere videns- og erfaringsdeling. En del kommuner fremhæver indsatsen over for erhvervslivet som værende et område, hvor de endnu ikke har haft fokus.

Nogle kommuner har oprettet forskellige netværk for erhvervslivet i lokalområdet som fx er opført gennem erhvervsorganisationer eller i samarbejde med nuværende erhvervsnetværk. Hensigten med disse netværk er at udvikle erhvervslivet i lokalsamfundet. Et konkret eksempel er en kommune, der gennem et klimanetværk afholder 3 til 4 møder om året med foredrag og netværksudvikling, hvor erhvervslivet kan udveksle erfaringer. Et par kommuner har også oprettet fonde eller virksomhedsorganisationer, som skal vejlede erhvervslivet i energiforbrug. Nogle landkommuner har i større grad prøvet at inddrage langbruget. En af kommunerne har inviteret folk fra landbruget med på studieture til andre kommuner med biogasanlæg, mens en anden kommune har involveret landmændene i en vindmølletemaplan.

Flere af kommunerne har tilbudt erhvervslivet en gratis energigennemgang. Her bemærker en del kommuner, at de selv har kompetencerne til at tilbyde disse til erhvervslivet, hvorimod andre kommuner har tilbudt disse gennemgange i samarbejde med energiudbydere eller erhvervsdrivende fonde. For at udvikle de lokale kompetencer har et flere af kommunerne startet projekter, der skal efteruddanne lokale håndværkere i energirenovering og grønnere omstilling, fx har en kommune udviklet en energivejlederuddannelse i samarbejde med EUC Nord.

Dertil nævner en række kommuner, at de har sendt forskellige informationsmaterialer såsom cases, tjeklister osv. til erhvervslivet. Endelige har flere kommuner også afholdt klimamesser for erhvervslivet.

3.3.3 Borgere

Fælles for kommunernes indsats over for borgerne er, at de fleste kommuner har fokus på at inddrage borgerne direkte i den specifikke indsats. Kommunernes generelle fokus har, som ved erhvervslivet, været mindre på borgerne og mere på kommunens egne bygninger. Flere kommuner har prioriteret, at dette skyldes, at de gerne vil "feje for egen dør" først.

Nogle kommuner har i samarbejde med Energitjenesten tilbudt "For Enden af Vejen"-arrangementer for deres borgere, hvor medarbejdere fra Energitjenesten har vist borgerne konkrete eksempler på, hvad de kan gøre for at effektivisere deres energiforbrug. Andre kommuner har lavet lignede tiltag i samarbejde med lokale aktører. En kommune har pilotprojekter i forskellige landsbyer, hvor de laver energitjek og rådgiver boligejerne. En anden kommune har inddraget lokale borgere med viden inden for klima/energi som klimaeksperter, disse borgere har til opgave at promovere indsatsen i lokalsamfundet. En tredje kommune har på forsøgsbasis i et år lavet energilandsbyer med fokus på forbrug. Et par landkommuner har lavet forsøgsprojekter med at få borgere i områder uden fjernvarme til at benytte vedvarende energikilder i stedet for oliefyr.

En kommune har udarbejdet en hjemmeside med informationer, nyheder og historier om klimaforbedringer i private hjem. Enkelte kommunerne nævner mange andre forskellige projekter, der også henvender sig direkte til borgerne, bl.a. energimesser, temadage og events.

3.4 Afgørende forudsætninger for succesfulde projekter

De mest gennemgående forudsætninger for, at kommunerne lykkes med projekterne nævnt i afsnit 3.3 er politisk opbakning, medarbejdernes kompetencer, økonomiske midler og projekter med en kort tilbagebetalingstid. De afgørende forudsætninger for succesfulde projekter varierer ikke på baggrund af kommunerne størrelse.

Over to tredjedel af kommunerne mener, at en af forudsætningerne for succesfulde projekter er politisk opbakning. Hvor politisk opbakning kan dreje sig om politisk opbakning i kommunen, vedtagne lovgivningsmæssige tiltag på landsplan eller begge dele. Disse kommuner pointerer forskellige grunde til, hvorfor den politiske opbakning er så vigtig. Nogle kommuner fremhæver, at den politiske opbakning er vigtig i forhold til, at der bliver afsat midler til indsatsen og skabt et fokus i kommunen. En kommune nævner de lovmæssige energimærkningskrav på kommunens bygninger som grund til, at der især er politisk fokus på energieffektivisering. Ca. en tredjedel af kommunerne nævner økonomiske midler, som en anden afgørende forudsætning for projekternes gennemførelse og succes, flere af disse kommuner nævner, at de økonomiske midler ofte er en udløber af politisk opbakning. Kort tilbagebetalingstid bliver af ca. en tiendedel af kommunerne omtalt som en afgørende grund til, at et projekt er succesfuldt, da rentabiliteten af disse gør det attraktivt at investere og en kort tilbagebetalingstid i sig selv er et succeskriterie for mange kommuner.

En tiendedel af kommunerne referer til kompetencerne i kommunen, både internt i administrationen, men også blandt borgere og erhvervslivet. De kommuner som nævner kompetencer internt i kommunen referer både til videns- og ledelsesmæssige kompetencer. En kommune nævner de lokale kompetencer og referer til, at især virksomhederne i lokalområdet skal have kompetencerne til at lave energirenoveringer, fx via ESCO projekter.

En mindre del af kommunerne nævner også god ekstern rådgivning til at understøtte projekter som forudsætning for vellykkede projekter.

3.5 Barrierer for energieffektiviseringsindsatsen

I dette afsnit beskrives de barrierer kommunerne oplever som de primære for den fremadrettede indsats for energieffektivisering. Nedenunder gennemgås de væsentligste indsatsområder, som

kommunerne mener, der bør fokuseres på fremadrettet. Til sidst i afsnittet redegøres for kommunernes vurdering af, hvorfor der ikke sker nok på områderne.

Borgere og virksomhederne.

Undersøgelsen viser, at mange kommuner gerne vil gøre mere for deres borgere og virksomheder. Som vist i Tabel 3 har 83 pct. af kommunerne planer for kommunen som virksomheden, og 63 pct. af kommunerne har planer for kommunen som en geografisk enhed.

Projekter med længere tilbagebetalingsperioder

En del af kommunerne har begrundet deres valg af projekter til energirenovering med bygningernes energimærkning og længden på projektets tilbagebetalingsperiode. En stor del af kommunerne vælger projekter med en tilbagebetaling på under 10 år, men flere kommuner udtrykker ønske om at gennemføre projekter med en længere tilbagebetalingsperiode. Disse projekter er ofte større og mere gennemgribende renoveringer. Kommunerne nævner fx, at de gerne vil have klimaskærme, men at disse ofte har en længere tilbagebetalingsperiode og derfor ikke bliver gennemført.

Lovgivning

Kommunerne mener, at lovgivningen også sætter barrierer for indsatsen. Helt specifikt nævnes lovgivningen om solceller og elforsyningsloven som væsentlige begrænsninger. Kommunerne ønsker, at det bliver fordelagtigt (igen) at investere i solceller og andre grønne energiformer. En enkelt kommune pointerer, at der mangler klarhed og præcedens for, hvordan energibesparelser i lejeboligerne skal fordeles mellem ejer og lejer, hvilket sætter en stopper for indsatsen.

Landbrug

Tre kommuner nævner landbruget som et af de områder, hvor de gerne vil gøre en indsats. En enkelt kommune pointerer, at landbrug er den største udleder af CO₂ i deres kommune og derfor kunne en effektiv indsats gøre en stor forskel. Kommunerne mangler dog viden på området, hvilket er den største barriere.

Transport

Enkelte kommuner nævner også transportområdet som et indsatsområde. Kommunerne mangler dog viden på området, hvilket er den største barriere for dette område.

Adfærdskampagner

Adfærdskampagner og "undervisning" af borgernes brug af kommunernes bygninger nævnes af nogle kommuner som værende indsatsområde, der burde gøres mere ved. Kommunerne nævner bl.a. skoler med smartboards og bærbar computere, og at brugen af disse ikke foregår effektivt. De fremhæver, at selvom man har indrettet bygningerne energieffektivt, skal brugerne også tilpasse deres adfærd, for at det virker.

Den begrundelse, som flest kommuner har angivet som årsag til, at der ikke bliver gjort nok på disse områder er manglende ressourcer og midler. Kommunerne skal prioritere, og derfor er der indsatser, som der ikke bliver gjort noget ved på nuværende tidspunkt. Andre kommuner giver begrundelser såsom traditionel tænkning på områder, og at områderne ikke har et politisk fokus. Tre kommuner nævner, at de gerne ville gøre noget i disse indsatser, bl.a. over for landbruget, men at de ikke har den nødvendige viden til det, derudover mangler redskaber. En af landkommunerne nævner, at Landbrug & Fødevarer har opstillet fire tiltag til at reducere CO₂ i Landbruget, men problemet er, at kommunen mangler viden for at kunne implementere tiltagene. Kommunerne nævner, at mange ændringer i lovgivning inden for fx solceller skaber forvirring, hvilket er årsagen til, at der ikke sker nok på området. Solcellelovgivningen nævnes som et eksempel på et område med mangelful lovgivning og manglende overblik.

3.6 Energistyrelsens hjælp til energiindsatsen

I dette afsnit afdækkes, hvilke former for hjælp kommunerne har behov for i den fremadrettede indsats med energieffektivisering. Dette afsnit er således opdelt i tre underafsnit der relaterer sig til, hvordan Energistyrelsen kan understøtte kommunerne i deres arbejde med: 1) egne bygninger, 2) borgere og 3) erhvervslivet. Kommunerne er inddelt efter de regioner, som de tilhører, og derfor svarer gruppen af "Kommunerne i Hovedstaden" til kommunerne i region Hovedstaden. Det er undersøgt om besvarelserne omhandlende 1) egne bygninger, 2) borgere og 3) erhvervslivet varierer i forhold til kommunestørrelse. Dette er ikke tilfældet, hvorfor besvarelserne er fordelt på regions- og landsbasis.

3.6.1 Kommunens egne bygninger

I dette afsnit beskrives den forventede effekt af Energistyrelsens hjælp på syv indsatsområder for kommunens egne bygninger. Afsnittet rundes af med en kort gennemgang af kommunernes forslag til andre mulige former for hjælp til energiindsatsen.

De syv indsatsområder er som følger:

Erfa/temamøder:

Energistyrelsen hjælper kommunerne med at afholde temamøder for kommunale energi- og klimafolk.

Kurser:

Energistyrelsen hjælper kommunerne med at afholde kurser for relevante medarbejdergrupper inden for energieffektivisering.

Værktøjskasse:

Energistyrelsen hjælper kommunerne ved at stille en værktøjskasse, der indeholder hjælp til selvhjælp, til rådighed. Dette kan fx være kampagnematerialer, vejledninger, tjeklister o.l.

Energiregistrering- og energistyringsværktøjer:

Energistyrelsen hjælper kommunerne med energiregistrering- og energistyringsværktøjer.

Etablering af partnerskaber:

Energistyrelsen hjælper kommunerne med at etablere lokale partnerskaber med fx energiselskaber, universiteter og andre nabokommuner.

Inspiration og information:

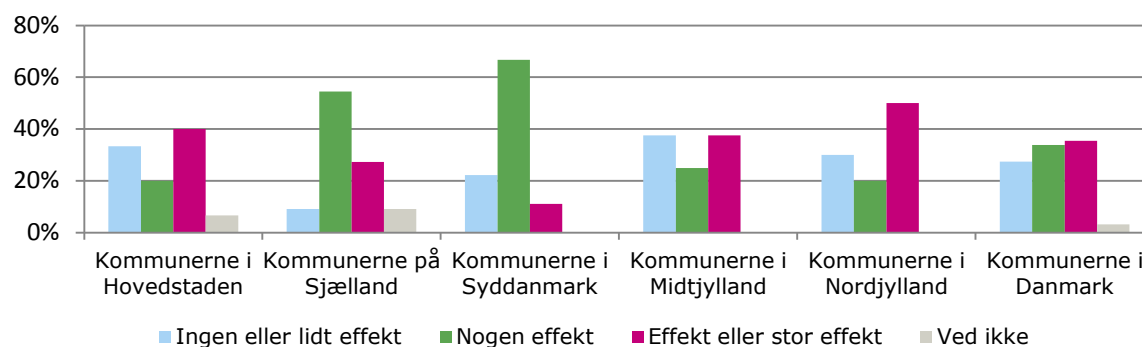
Energistyrelsen hjælper kommunerne med inspiration og information, fx gennem cases og nyheder.

Finansieringsvejledning:

Energistyrelsen hjælper kommunerne med finansieringsvejledning, fx gennem bistand til vurdering af økonomien i et konkret energitiltag, hjælp til finansieringsmuligheder m.m.

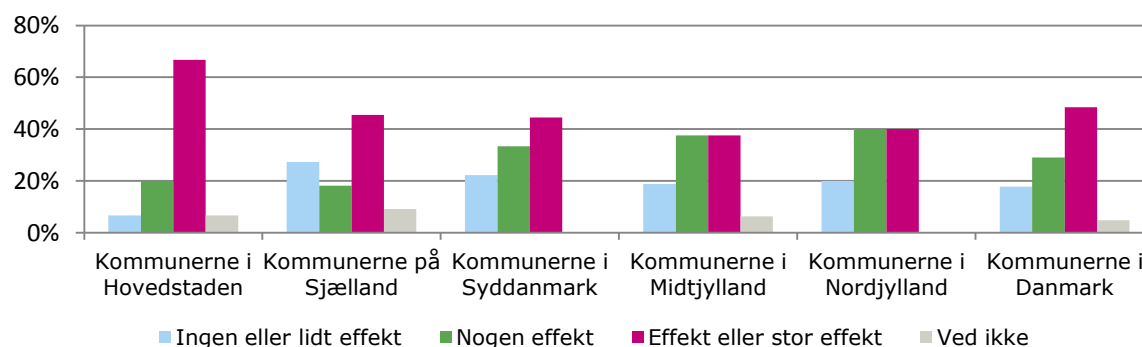
I det følgende bliver resultaterne for hvert af de enkelte indsatsområder præsenteret.

Figur 2 viser den forventede effekt på energieffektiviseringseffekten af, at Energistyrelsen hjælper med at afholde temamøder for kommunale energi- og klimafolk.

Figur 2: Effekten af Energistyrelsens hjælp med temamøder for kommunale energi- og klimafolk

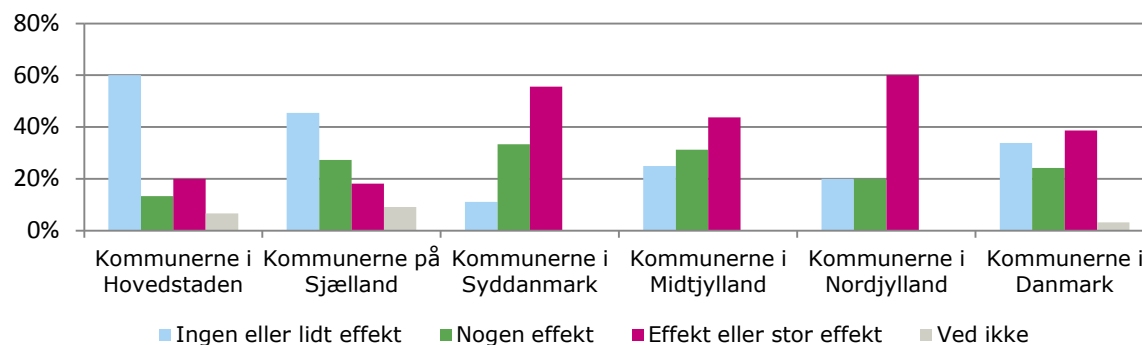
Som vist i overstående figur forventer 27 pct. af kommunerne ingen eller lidt effekt ved tiltaget, mens 35 pct. af kommunerne forventer, at Energistyrelsens hjælp til temamøder vil have en effekt eller stor effekt på energieffektiviseringsindsatsen. Flere af kommunerne, som mener, at tiltaget har en lille eller ingen effekt, nævner, at de allerede på nuværende tidspunkt deltager i temamøder og en yderligere hjælp fra Energistyrelsen ikke vil have den store effekt. Kommunerne bemærker dog, at temamøder generelt har en god virkning og hjælper i indsatsen, men at der ikke er behov for yderligere hjælp fra Energistyrelsen. En anden kommune peger især på, at grunden til, at temamøder har en stor effekt på energieffektiviseringen er, at møderne giver viden og erfaring. En enkelt kommune ser gerne, at Energistyrelsen i stedet for at være "trækdyr" deltager i møderne og fortæller om, hvad der sker i Energistyrelsen og om forskningen på et specifikt område.

Figur 3 viser kommunernes forventning til effekten af Energistyrelsens hjælp med kurser for relevante medarbejdergrupper.

Figur 3: Effekten af Energistyrelsens hjælp med kurser for relevante medarbejdergrupper

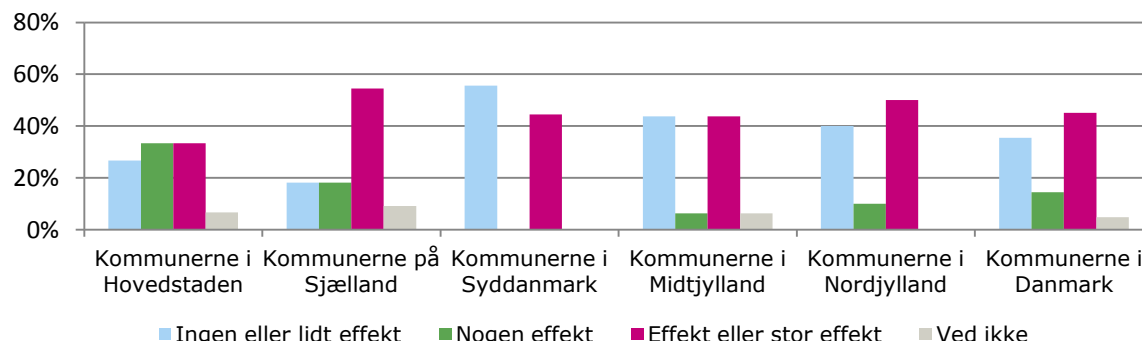
Ovenstående figur viser, at 18 pct. af kommunerne forventer ingen eller lidt effekt ved tiltaget med hjælp til afholdelse af kurser for relevante medarbejdere, mens 48 pct. forventer, at tiltaget vil have en effekt eller en stor effekt. Især kommunerne i Hovedstaden mener, at tiltaget vil have en effekt eller stor effekt. En kommune mener, at hvis der er mere "dybdegående undervisning i fx drift af større anlæg", så vil kurserne have en effekt, mens en anden kommune mener, at hjælp til at arrangere og/eller danne overblik over de tilgængelige kurser vil have en stor effekt. En tredje kommune har vurderet, at ekstra hjælp ikke vil have en effekt, da de relevante medarbejdere er veluddannede og selv følger op.

Figur 4 viser kommunernes forventning til effekten af Energistyrelsens hjælp med værktøjskasse med hjælp til selvhjælp.

Figur 4: Effekten af Energistyrelsens hjælp med værktøjskasse med hjælp til selvhjælp

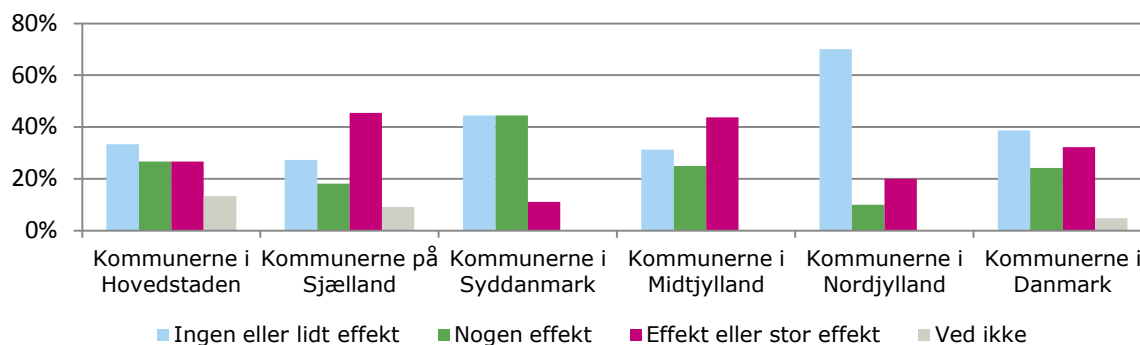
Som Figur 4 viser, forventer 34 pct. af kommunerne ingen eller lidt effekt af værktøjskassen, mens 39 pct. forventer, at tiltaget vil have en effekt eller en stor effekt. Kommunerne i Syddanmark, Midtjylland og Nordjylland angiver i højere grad end kommunerne i Hovedstaden og Sjælland, at en værktøjskasse vil have en effekt eller stor effekt. En kommune bemærker, at jo mere kommunen kan få, des bedre og giver derfor tiltaget en stor effekt, hvorimod en anden kommune mener, at en værktøjskasse nemt kan skyde forbi målet, fordi den bliver for uspecifik og derfor har ingen eller lidt effekt. For at værktøjskassen skal have en effekt, fremhæver kommunerne, at den skal være anvendelsesorienteret og ikke for generel.

Figur 5 viser kommunernes forventning til effekten af Energistyrelsens hjælp med energiregistrering- og energistyringsværktøjer.

Figur 5: Effekten af Energistyrelsens hjælp med energiregistrering- og energistyringsværktøjer

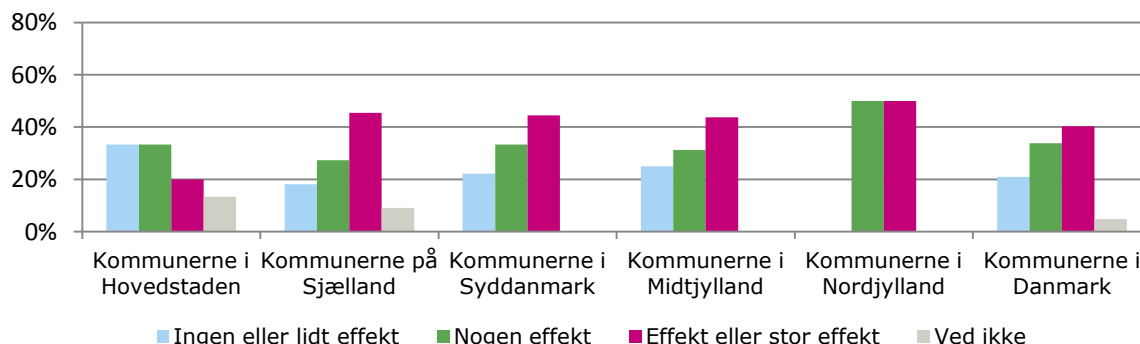
Overstående figur viser, at 35 pct. af kommunerne forventer ingen eller lidt effekt ved tiltaget om hjælp med energiregistrering- og energistyringsværktøjer, mens 45 pct. forventer, at tiltaget vil have en effekt eller en stor effekt. Som figuren også illustrerer, så er der en forskel mellem kommunerne i de enkelte regioner. Der er således 44 pct. af kommunerne i Region Midtjylland der forventer, at tiltaget med energiregistrerings- og energistyringsværktøjer har ingen eller lidt effekt, og ligeledes er der 44 pct. af kommunernes, som forventer en effekt eller stor effekt af tiltaget med energiregistrerings- og energistyringsværktøjer. Dette kan hænge sammen med kommunens nuværende brug af energiregistreringssystemer. En kommune nævner, at energiregistrering vil have en effekt eller stor effekt, hvis der er et fælles system for alle kommuner under Energistyrelsen, som kunne skabe synergier, og bruges som database. En anden kommune nævner et etableret system som grunden til, at tiltaget vil have ingen eller lidt effekt.

Figur 6 viser kommunernes forventning til effekten af Energistyrelsens hjælp med at etablere partnerskaber.

Figur 6: Effekten af Energistyrelsens hjælp med at etablere partnerskaber

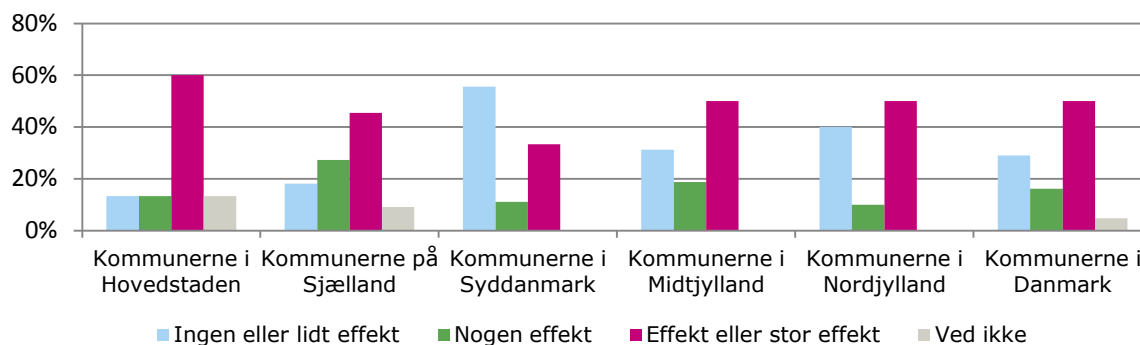
Figur 6 viser, at 39 pct. af kommunerne forventer ingen eller lidt effekt ved tiltaget med hjælp til at etablere partnerskaber, mens 32 pct. forventer, at tiltaget vil have en effekt eller en stor effekt. Den største del af kommunerne i Jylland samt i Syddanmark mener ikke, at tiltaget med at etablere partnerskaber har en effekt, hvorimod kommunerne på Sjælland og i Midtjylland overvejende synes, at tiltaget kan have en effekt eller stor effekt. En kommune har angivet, at tiltaget vil have en effekt eller en stor effekt, da kommunerne har svært ved at danne partnerskaber, og Energistyrelsen har den nødvendige autoritet. Nogle kommuner har allerede oprettet netværk med bl.a. energiselskaber, universiteter og andre kommuner, hvorfor disse kommuner ikke mener, at hjælp fra Energistyrelsen vil have en effekt.

Figur 7 viser kommunernes forventning til effekten af Energistyrelsens hjælp med inspiration og information.

Figur 7: Effekten af Energistyrelsens hjælp med inspiration og information

Som vist i overstående figur forventer 21 pct. af kommunerne ingen eller lidt effekt ved tiltaget, mens 40 pct. forventer, at tiltaget vil have en effekt eller en stor effekt. Kommunerne uden for Region Hovedstaden forventer overvejende, at tiltaget vil have en effekt, hvor kommunen i Region Hovedstaden overvejende mener, at tiltaget vil have ingen, lidt eller nogen effekt. En kommune forklarer, at kommunerne mangler udveksling af erfaringer, dog mener den samme kommune kun, at tiltaget vil have nogen effekt. En anden kommune mener, at det vil have en effekt eller stor effekt, hvis tiltaget kan spare ressourcerne i kommunen ved ikke at skulle "opfinde et nyt tiltag hver gang".

Figur 8 viser kommunernes forventning til effekten af Energistyrelsens hjælp med finansierungsvejledning.

Figur 8: Effekten af Energistyrelsens hjælp med finansieringsvejledning

Figur 8 viser, at 29 pct. af kommunerne forventer ingen eller lidt effekt ved tiltaget med finansieringsvejledning, mens 50 pct. forventer, at tiltaget vil have en effekt eller en stor effekt. Denne opfattelse af tiltaget er gældende for alle kommuner, bortset fra kommunerne i Syddanmark, som overvejende er mere kritiske over for forslaget og i overvejende grad mener, at tiltaget vil have ingen eller lidt effekt. Konkret foreslår en kommune, at Energistyrelsen gør det mere overskueligt og nemmere at søge finansiering samt giver et overblik over alle finansieringsmuligheder. Dette vil ifølge kommunen have en stor effekt. Derudover er der en gruppe af kommuner, som refererer til meget stringente og begrænsede muligheder for finansiering, hvilket medfører, at hjælp med finansieringsvejledning ikke vil have en effekt.

Kommunerne blev derudover bedt om at komme med forslag til andre former for hjælp til kommunernes indsats, og ca. en fjerdedel af kommunerne er kommet med forslag. Kommunerne oplyser at hjælp med tilskud, sammenlignelige nøgletal og energistatistikker vil have stor effekt for kommunens fremadrettede indsats. En enkelt kommune ønsker et realistisk tal, der gør det muligt at sammenligne kommuner på tværs, såsom ELO-nøgletal. En anden kommune ønsker, at fjerne de nye solcelleregler og indføre nye afskrivningsregler for virksomheder og kommuner. To kommuner ønsker finansiel hjælp fra tilskud, fonde og puljer til at afholde aktiviteterne. Derudover blev der nævnt adgang til energistatistikker fra Energistyrelsens hjemmeside.

3.6.2 Borgerne

I dette underafsnit beskrives den forventede effekt af Energistyrelsens hjælp til kommunen på fire udspecificerede områder for borgere. Afsnittet afrundes med en kort gennemgang af kommunernes forslag til andre mulige former for hjælp til energiindsatsen.

De fire indsatsområder med fokus på borgerne er som følger:

Informationsmaterialer:

Energistyrelsen hjælper kommunerne med informationsmaterialer til kommunens indsats over for borgerne, fx gennem kampagnematerialer, tjeklister, cases, materialer til messer eller energievents m.m., der kan aktivere borgerne i energiindsatsen.

Gå-hjem-møder:

Energistyrelsen hjælper kommunerne med at arrangere gå-hjem-møder for borgerne omkring energitiltag. Det kan være gå-hjem-møder om konkrete energitiltag med fokus på fx solenergi, efterisolering m.m.

Etablering af partnerskaber:

Energistyrelsen hjælper kommunerne med at etablere lokale partnerskaber med fx lokale håndværkere, virksomheder mv.

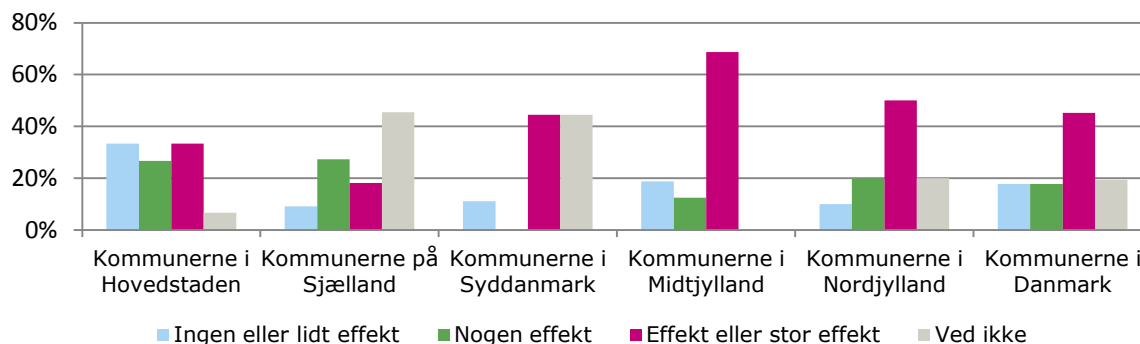
Energisyn, bygningsgennemgange eller besøg af energirådgiver

Energistyrelsen hjælper kommunerne med indsatsen vedrørende energisyn, bygningsgennemgange eller besøg af energirådgivere.

I det følgende bliver resultaterne for hvert af de enkelte indsatsområder præsenteret.

Figur 9 viser den forventede effekt af, at Energistyrelsen hjælper med informationsmaterialer til indsatsen over for borgerne.

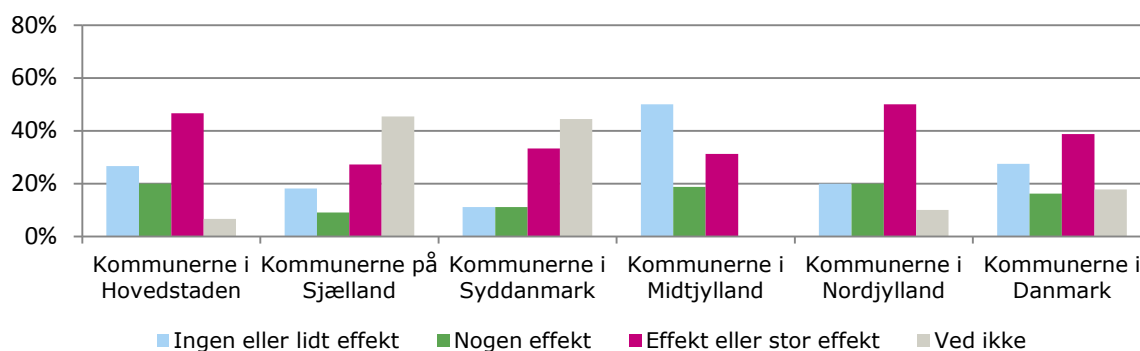
Figur 9: Effekten af Energistyrelsens hjælp med informationsmaterialer til indsatsen over for borgerne

Figur 9 viser at 18 pct. af kommunerne forventer ingen eller lidt effekt ved tiltaget med informationsmaterialer, mens 45 pct. forventer, at tiltaget vil have en effekt eller en stor effekt. Kommunerne i Region Hovedstaden og tilnærmelsesvis også i Region Sjælland mener, at disse informationsmaterialer vil have ingen eller lidt effekt. En kommune bemærker, at informationsmaterialet vil ryge ud med reklamerne. En anden kommune, der tilskriver informationsmaterialerne ingen eller lidt effekt, bemærker, at det nuværende materiale er for traditionelt. En kommune foreslår, at tiltaget vil have en større effekt, hvis der tilbydes standardiserede materialer, som kommunen kan bruge, da det vil lette arbejdet med at lave kampagner.

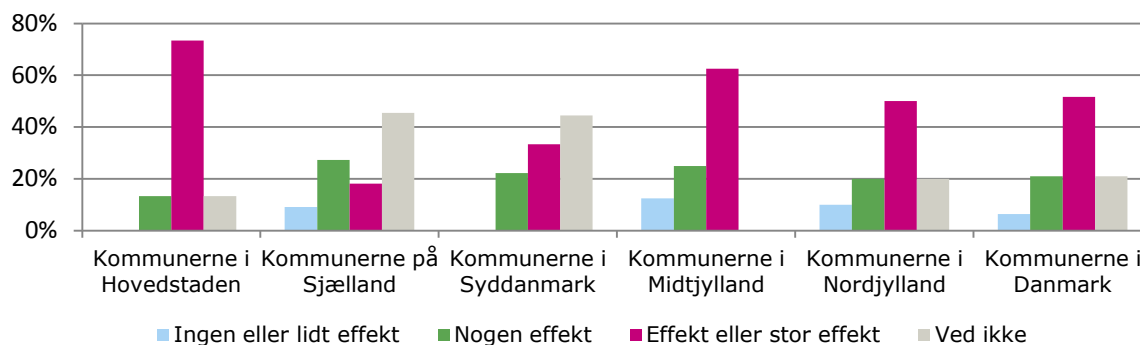
Figur 10 viser kommunernes forventning til effekten af Energistyrelsens hjælp med gå-hjem-møder for borgere omkring energitiltag

Figur 10: Effekten af Energistyrelsens hjælp med gå-hjem-møder for borgere omkring energitiltag

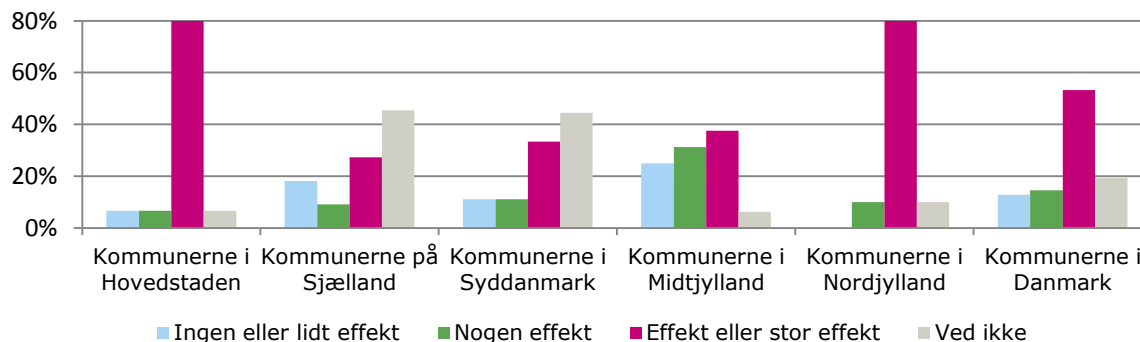
Figur 10 viser, at 27 pct. af kommunerne forventer ingen eller lidt effekt ved tiltag med gå-hjem-møder, mens 39 pct. forventer, at tiltaget vil have en effekt eller en stor effekt. Et par af de kommuner, som har angivet ingen eller lille effekt, nævner, at de allerede på nuværende tidspunkt arrangerer disse møder, men at ideen er rigtig god. En enkelt kommune bemærker, at mødedeltagelsen kan være tvivlsom, og at tiltaget derved ikke har en effekt. En del kommuner angiver, at de gerne vil understøttes med flere materialer fra Energistyrelsen til møderne. En kommune kommer med et konkret forslag, der går ud på, at Energistyrelsen afholder møder gennem et energisekretariat ligesom vindmøllesekretariatet, da det derved er en statslig myndighed, der kommer ud og fortæller, hvordan man skal gøre.

Figur 11 viser kommunernes forventning til effekten af Energistyrelsens hjælp med at etablere lokale partnerskaber.

Figur 11: Effekten af Energistyrelsens hjælp med at etablere lokale partnerskaber

Overstående figur illustrer, at 6 pct. af kommunerne forventer ingen eller lidt effekt ved tiltaget med at etablere lokale partnerskaber, mens 52 pct. forventer, at tiltaget vil have en effekt eller en stor effekt. Ingen kommuner i Hovedstaden eller Syddanmark har angivet, at tiltaget vil have ingen eller lidt effekt. En kommune forslår, at Energistyrelsen kunne koordinere en indsats og varetage partnerskaberne, da der er meget arbejde for den enkelte kommune i forbindelse med etablering af partnerskaber. Kommunerne nævner, at partnerskaber, der kan tage borgerne hele vejen med energieffektivisering, såsom et partnerskab af banker, håndværkere osv., kunne have en stor effekt. En anden kommune efterspørger derudover hjælp til det regelsæt, der er bag partnerskabet, så det ikke bliver konkurrenceforvridende. En kommune påpeger endvidere, at det er vigtigt, at borgerne sikres en uvildig indsats. Derudover mener kommunen, at flere håndværkere skal uddannes til at være mere energikorrekte, og kommunen forventer, at sådan en indsats vil have en stor effekt.

Figur 12 viser kommunernes forventning til effekten af Energistyrelsens hjælp med energirådgivning.

Figur 12: Effekten af Energistyrelsens hjælp med indsats vedr. energisyn/bygningsgennemgange/besøg af energirådgiver

Som det fremgår af Figur 12 forventer 13 pct. af kommunerne ingen eller lidt effekt ved tiltaget med hjælp til indsats vedr. energisyn, mens 53 pct. forventer, at tiltaget vil have en effekt eller en stor effekt. Kommunerne i Region Hovedstaden og Region Nordjylland forventer især, at tiltaget vil have en effekt eller en stor effekt. Kommunerne er overvejende enige om effekten af disse tiltag, og en kommune oplyser, at det vil kræve ressourcer at gennemføre energieftersyn, og derfor vil de gerne have hjælp. En anden kommune nævner, at det kunne være godt, hvis indsatsen er koordineret oppefra, da det ikke er et tilbud, som kommunen kan tilbyde som sådan. En af kommunerne, som forventer, at tiltaget vil have ingen effekt, mener, at det er investeringerne, borgerne frygter og referer til, at private udbydere af et energitjek kan løfte opgaven, hvis borgerne var villige til at investere i energirenovering.

Kommunerne blev udover de fire specifikke områder bedt om at komme med forslag til andre former for hjælp til kommunernes indsats over for borgerne. Et forslag, som en kommune forventer vil have en stor effekt, er, hvis Energistyrelsen kan hjælpe med at skabe et overblik og

præcedens for, hvordan besparelserne af energirenovering i lejerbolig skal deles mellem ejer og lejer. En kommune vil også gerne have kompetencerne til at kunne tilbyde "For-enden-af-vejen"-kampagner.

3.6.3 Erhvervslivet

I dette underafsnit beskrives den forventede effekt af Energistyrelsens hjælp til kommunen på fem indsatsområder for erhvervslivet ift. energieffektivisering. Afsnittet rundes af med en kort gennemgang af kommuners forslag til andre mulige former for hjælp til energiindsatsen.

De fem indsatsområder over for erhvervslivet er som følger:

Informationsmaterialer:

Energistyrelsen hjælper kommunerne med informationsmaterialer til kommunens indsats over for erhvervslivet fx kampagnematerialer, tjeklister, cases mv.

Etablering af partnerskaber:

Energistyrelsen hjælper kommunerne med, at etablere lokale partnerskaber i erhvervslivet, fx med lokale håndværkere, virksomheder mv.

Gå-hjem-møder:

Energistyrelsen hjælper kommunerne med at arrangere gå-hjem-møder for erhvervslivet omkring energitiltag. Det kan være møder om konkrete energitiltag med fokus på fx ventilation, solenergi m.m.

Energievents:

Energistyrelsen hjælper kommunerne med at gennemføre energievents eller energimesser for erhvervslivet.

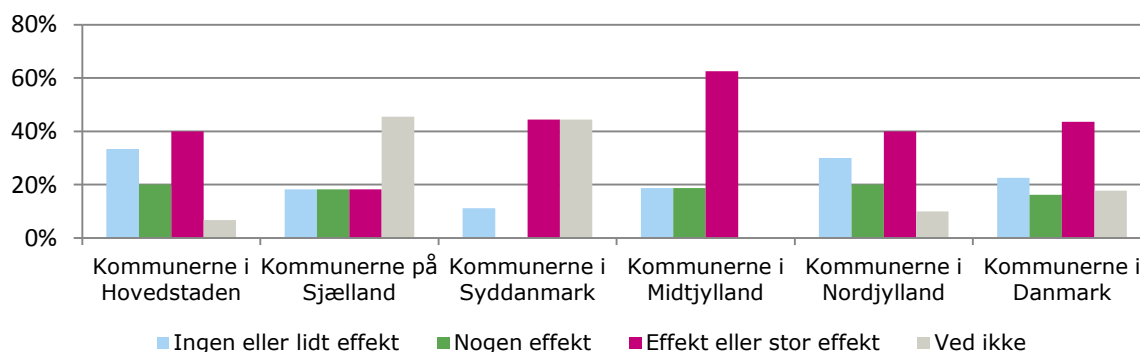
Energisyn, bygningsgennemgange eller besøg af energirådgiver:

Energistyrelsen hjælper kommunerne med indsatsen vedrørende energisyn, bygningsgennemgange eller besøg af energirådgivere hos erhvervslivet.

I det følgende bliver resultaterne for hvert af de enkelte indsatsområder præsenteret.

Figur 13 viser den forventede effekt af, at Energistyrelsen hjælper med informationsmaterialer til indsatsen over for erhvervslivet.

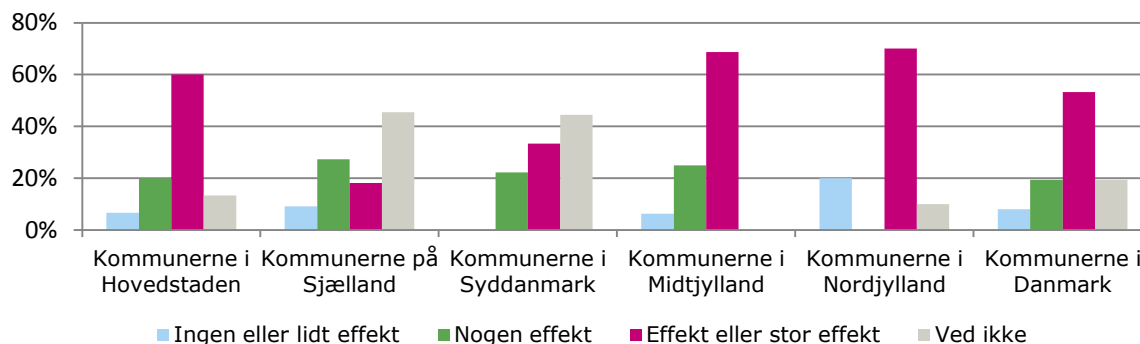
Figur 13: Effekten af Energistyrelsens hjælp med informationsmaterialer til indsatsen over for erhvervslivet

Figur 13 viser, at 23 pct. af kommunerne forventer ingen eller lidt effekt ved tiltaget med informationsmaterialer, mens 44 pct. forventer, at tiltaget vil have en effekt eller en stor effekt. En kommune mener, at kommunen generelt mangler informationsmaterialer til indsatser over for erhvervslivet og kommunen forventer derfor en stor effekt af tiltaget. En anden kommune mener dog, at der kommer for meget materiale ud til virksomhederne, og hvis det ikke er målrettet, så virker det ikke og forventer derfor ingen effekt af tiltaget.

Figur 14 viser kommunernes forventning til effekten af Energistyrelsens hjælp til at etablere lokale partnerskaber.

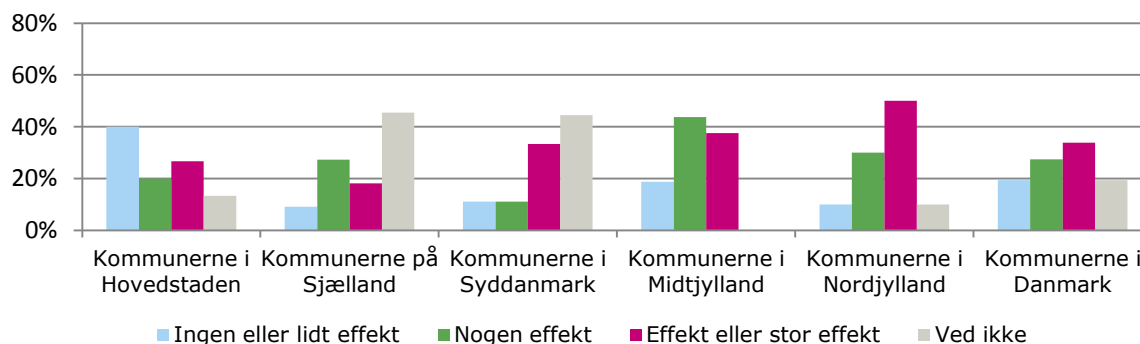
Figur 14: Effekten af Energistyrelsens hjælp til at etablere lokale partnerskaber

Overstående figur viser, at 8 pct. af kommunerne forventer ingen eller lidt effekt ved tiltaget med hjælp til at etablere partnerskaber, mens 53 pct. forventer, at tiltaget vil have en effekt eller en stor effekt. En kommune forventer ikke, at tiltaget vil have en effekt, da etablering af lokale partnerskaber kræver ressourcer, og at disse kun kan komme fra kommunerne. Kommunen bemærker, at et format, hvor tiltaget kan have en effekt, er, hvis Energistyrelsen kan understøtte allerede etablerede partnerskaber.

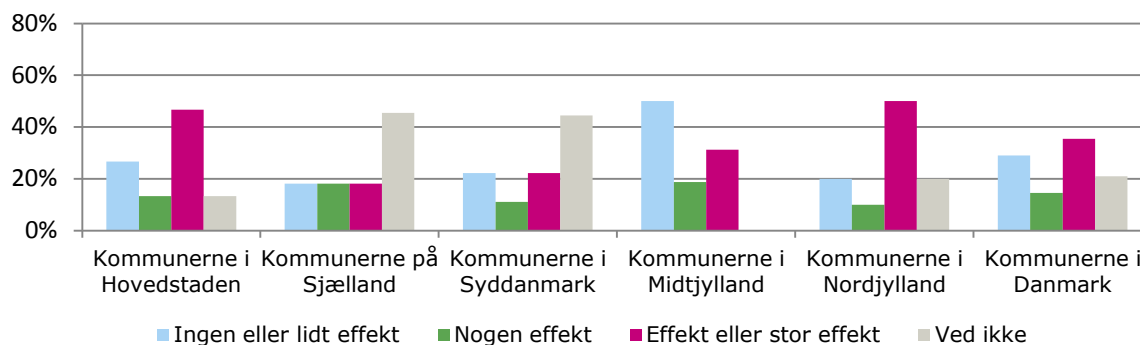
Figur 15 viser kommunernes forventning til effekten af Energistyrelsens hjælp med gå-hjem-møder for virksomheder omkring energitiltag.

Figur 15: Effekten af Energistyrelsens hjælp med gå-hjem-møder for virksomheder omkring energitiltag

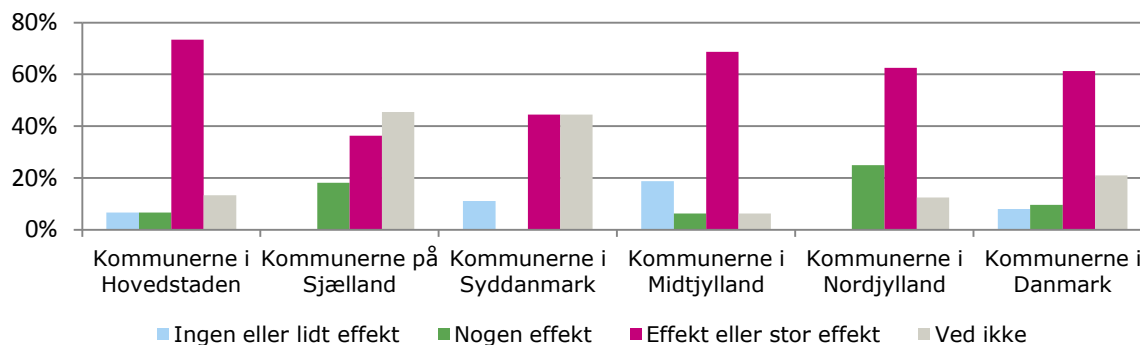
Som vist i Figur 15 forventer 19 pct. af kommunerne ingen eller lidt effekt ved tiltaget med gå-hjem-møder, mens 34 pct. forventer, at tiltaget vil have en effekt eller en stor effekt. En kommune bemærker, at det kommer an på formen, da det kræver et stort benarbejde at skabe kontakt til virksomhederne. En anden kommune bemærker, at gå-hjem-møder kun har en effekt, hvis de bliver afholdt i de netværk, som virksomhederne allerede deltager i, og derfor vil tiltaget ikke have en effekt.

Figur 16 viser kommunernes forventning til effekten af Energistyrelsens hjælp til at gennemføre energievents.

Figur 16: Effekten af Energistyrelsens hjælp til at gennemføre energievents som fx energimesse

Figur 16 viser, at 29 pct. af kommunerne forventer ingen eller lidt effekt ved tiltaget med hjælp til at gennemføre energimesser, mens 35 pct. forventer, at tiltaget vil have en effekt eller en stor effekt. En stor del af kommunerne i Region Midtjylland mener dog, at tiltaget vil have lidt eller ingen effekt.

Figur 17 viser kommunernes forventning til effekten af Energistyrelsens hjælp med energirådgivning, fx ved at hjælpe til indsatsen med energisyn.

Figur 17: Effekten af Energistyrelsens hjælp med indsats vedr. energisyn/bygningsgennemgang/besøg af energirådgiver

Overstående figur viser, at 8 pct. af kommunerne forventer ingen eller lidt effekt ved tiltaget med hjælp til en indsats vedr. energisyn, mens 61 pct. forventer, at tiltaget vil have en effekt eller en stor effekt. En kommune mener, at tiltaget fra Energistyrelsen vil have en stor effekt, da virksomhederne er komplicerede for medarbejderne i kommunen, så folk med bedre kompetencer kunne være en god hjælp. Den generelle holdning blandt kommunerne er, at fordi det er et konkret tiltag, vil det have en effekt eller stor effekt.

Kommunerne har derudover selv angivet et par tiltag, som de kunne se, Energistyrelsen understøtte dem med over for erhvervslivet. En kommune forslår en model a la ESCO, som kunne benyttes af erhvervslivet. Kommunen angiver, at dette kunne have en stor effekt. Et par andre kommuner referer til Go' Energi og dens service. Det var et opslagsværk med informationer, trends og statistik, og det mangler i dag. Et sådan tilbud vil have en stor effekt.

3.7 Afrunding

Dette afsnit indeholder generelle kommentarer og pointer til undersøgelsen, som kommunerne blev spurgt ind til for, at afslutte telefoninterviewet.

Tre kommuner nævner, at de mangler Elsparefonden (Go' Energi) som en instans. De referer til dens uvildige rolle i forbindelse med råd og vejledning og aftaler såsom kurveknækker-aftalen. Nogle kommuner har også et ønske om, at kurveknækker-aftalerne genindføres. Dertil nævner de samme og andre kommuner, at de mangler materialer, og data som Elsparefonden (Go' Energi) havde tilgængelig til undervisning, inspiration, nøgletalsberegning osv. En kommune

foreslår derfor, at Energistyrelsen opretter et webbaseret indberetningssystem, hvor kommuner kan indberette energiforbrug o.l. Kommunen fremhæver, at det kan skabe en database for Energistyrelsen og kommunerne, som kan give indsigt i forbruget og samtidig være et nyttigt værktøj i mange henseender. Alternativt foreslår kommunen at benytte Kommunernes Landsforenings CO₂-beregner, og at det som værktøj kunne udvikles til at indeholde flere ting.

Kommunernes strategiske energiplanlægning nævnes af mange kommuner som værende helt central for indsatsen. En enkelt kommune bemærker, at der bliver lagt for meget op til, at kommunerne selv fortolker planlægningen, og at planen mangler noget konkret indhold. Dette gør det svært for den enkelte kommune at lave planlægning på egen hånd. Kommunen foreslår, at planlægningen flyttes til regionalt niveau. Andre kommuner tilføjer, at de gerne ser mere håndfaste mål og lovgivningsmæssige krav i forbindelse med energieffektivisering for kommunen som virksomhed.

Kontakten mellem Energistyrelsen og kommunerne bliver også nævnt af et par kommuner som værende besværlig, og at de forgæves har kontaktet styrelsen i forskellige henseender. En enkelt kommune mener, at størstedelen af materialet fra Energistyrelsen er formuleret på et meget formelt og besværligt juridisk sprog. Et par kommuner nævner, at det er kompliceret for kommunerne at lave energiinvesteringer, fordi det ikke er lovligt at tjene penge på fx udbygning af vindmøller med ekstra kapacitet. I så fald ser kommunerne gerne, at der blev lavet en standardmetode for oprettelse af fonde, som skal benyttes i stedet, og dermed lette processen for kommunerne. Flere kommuner udtrykker også et ønske om stabilitet og langsigtede rammebetingelser og støtteordninger. Kommunerne efterspørger, at ordninger m.m. gennemtænkes og fastholdes, da usikkerhed og ændringer er ødelæggende for de kommunale investeringer.

Kommunerne blev også spurgt til Energistirelsens ønske om at bistå kommunerne. Kommunerne oplyser, at der er stor brug for Energistyrelsen hjælp. En kommune nævner, at Energistyrelsen skal levere rammebetingelserne. Til gengæld mener en anden kommune, at Energistyrelsen hellere skulle afsætte puljer, som kommunerne så kan søge til konkrete energitiltag. Der peges også på, at Energistyrelsen skal være mere proaktiv for at formidle, hvad de kan bruges til ude i kommunerne. Flere kommuner nævner følgende tiltag, som de kunne tænke sig at få genindført; Go' Energi og kurveknækker-aftalen. Kommunerne ønsker, at Energistyrelsen hjælper med at etablere lignede løsninger. En kommune pointerer, at der ses positivt på Energistirelsens ønske om at bistå, men det skal baseres på samarbejde med de lokale, og gode resultater opnås gennem dialog og vidensdeling. Flere kommuner nævner, at Energistyrelsen ikke blot skal komme med endnu et nyt initiativ. Desuden nævnes det, at centrale materialer er til stor hjælp, så kommunerne ikke selv skal bruge tid på udarbejde det.

Der var en meget stor interesse for workshoppen blandt de interviewede kommuner. Selve deltagelsen af workshoppen afhænger dog for de enkelte medarbejdere af, hvordan det passer ind i kalenderen. Der var således kun en kommune, hvor alle interviewede medarbejdere meldte endeligt fra. Der var ligeledes fire kommuner, som havde visse forbehold ved at deltage i workshoppen. En af kommunerne ønskede mere information om workshoppen inden de ville melde sig til, og en anden ville afvente resultatet af denne undersøgelse. To kommuner nævner, at distancen til workshoppen vil have en indflydelse på deres eventuelle deltagelse.

4. REGIONERNE

I dette kapitel beskrives de deltagende regioner samt de initiativer, de har taget over for egne bygninger, og hvad de gør i forhold til indsatsen over for borgere og virksomheder samt initiativer i samarbejde med kommunerne. Derudover beskrives erfaringerne i forhold til, hvad der virker, hvor regionerne ser de største udfordringer og barrierer, samt hvor Energistyrelsen med fordel kan fokusere indsatsen med fx understøttende materialer og værktøjer. Det afsluttende afsnit beskriver, hvordan og i hvilket omfang regionerne vurderer, at Energistyrelsens kan bidrage til energiindsatsen.

4.1 De deltagende regioner og deres energiindsats

I dette afsnit er fokus på den organisatoriske placering af respondenterne fra de deltagende regioner og antallet af årsværk afsat til energieffektivisering i regionerne.

Ansvar i regionerne er i højere grad fordelt på flere personer end de oftest to personer i kommunerne. Overordnet er ansvaret ofte fordelt på egne bygning, lokale virksomheder og borgerne. I undersøgelsen har tre regioner deltaget i delen om egne bygninger og fire regioner i delen om borgerne, erhvervslivet og samarbejdet med kommunerne. To af regionerne deltog således ikke i undersøgelsen omhandlende egne bygninger. Den ene region ønskede ikke at deltage på grund af et meget decentralt ansvar for energi, klima og bygninger, mens den anden ikke havde mulighed for at deltage. Desuden er der en region, som ikke har fokus på virksomhederne og borgerne og derfor ikke har deltaget i undersøgelsen herom.

Undersøgelsen viser, at regionernes energi- og klimaarbejde ift. ansvaret for borgere og erhvervslivet er organisatorisk forankret i Regional Udvikling. Ansvar for egne bygninger er til gengæld både centralt og decentralt placeret. I en region sidder den ansvarlige således i bygningsafdeling, mens den i en anden region sidder i Bygning og Anlæg i Koncernøkonomi. Endelig har en tredje region ansvaret placeret i en tværgående enhed for bygningsdrift, som servicerer alle dele af regionens organisation. Derudover ligger der et decentralt ansvar i tekniske afdelinger på de større bygninger og hospitaler, fx kan der være mere end én energiansvarlig på det enkelte hospital.

Regionerne blev i undersøgelse også spurgt ind til antallet af årsværk, der var afsat til energieffektivisering. Regionerne bemærkede, at årsværk afsat til energieffektivisering kan være meget svære at opgøre. Det skyldes, at det er vanskeligt at isolere energieffektiviseringsarbejdet fra regionens øvrige arbejde. I regionerne er energieffektivisering oftest ikke den primære arbejdsopgave for medarbejderen, og der er derfor mange medarbejdere som beskæftiger sig med energieffektivisering, som en mindre del af deres arbejde. En region nævner, at de har en koordinator svarende til et årsværk tilknyttet egne bygninger, der koordinerer arbejdet med 20 medarbejdere fra institutioner og hospitaler. Derudover har denne region fem årsværk relateret til strategi etc., der ikke udelukkende har fokus på energieffektivisering. De øvrige to deltagerende regioner har afsat hhv. to og 1/3 årsværk til energieffektiviseringsarbejdet. Antallet af årsværk afsat til energi- og klimaarbejdet med fokus på borgerne og erhvervsliv varierer fra 1,5 til 3 årsværk. En region peger på, at kommunerne sidder med det konkrete arbejde, mens regionen hovedsageligt anvendes til at facilitere kommunerne. Regionen bruges derfor mest til netværk samt facilitering af samarbejde mellem forskellige partnere.

Selvom det er vanskelig at opgøre det præcise antal årsværk afsat til energieffektivisering, synes det overordnet ansvar i regionerne være fordelt på op til tre årsværk for arbejdet med borgerne og erhvervslivet og op til to årsværk for egne bygninger. Herudover kommer de decentrale placeret medarbejdere på institutioner og hospitaler samt opgaver på tværs i kommunerne.

4.2 Fokus i energieffektiviseringsindsatsen

I dette afsnit afdækkes regionernes fokus i energiindsatsen fordelt på regionens egne bygninger, aktiviteter vedrørende erhvervslivet og borgerne samt samarbejde med kommunerne.

Regionernes fokus og stadie i energieffektiviseringsindsatsen er varierende. Tre regioner har vedtaget en energi/klimastrategi for både egne bygninger og for regionen som geografisk enhed. En enkelt region har dog valgt en anden tilgang. Fokus i denne region er hovedsageligt rettet mod alternative energiformer såsom bølgeenergi, brintenergi og erhvervsarbejde. Der har således ikke været en direkte strategi for regionens arbejde med reduktion af energiforbruget. Der har i højere grad været fokus på en bæredygtig tankegang omkring energiforsyning og ikke energieffektivisering.

De tre regioner, som har defineret en energi/klimastrategi, har opsat mål for, at strategien bliver opfyldt. I modsætning til kommunerne, som ofte har samme overordnet mål pga. fx klimakommuneaftaler, er der her stor forskel imellem regionerne.

En region har et mål om, at regionen som geografisk enhed skal reducere CO₂-udledningen med 40 pct. i 2016 i forhold til basisåret 2011. Dette skal dog ikke nås alene ved energieffektivisering. Der er udvalgt tre fokusområder: 1) strategisk energiplanlægning, 2) transport og 3) energieffektivisering og energirenovierung. Denne region har ligeledes et mål om at reducere CO₂-udledningen med 40 pct. ved egne bygninger. For at nå dette mål er det opsat tre delmål i forhold til basisåret 2011: 1) reduktion af elforbrug med 13 pct. i 2016, 2) reduktion af varmemeforbrug med 10 pct. i 2016 og 3) reduktion af vandforbrug med 7 pct. i 2016. Disse delmål er opsat af regionen for at sikre bevægelse i den rigtige retning. Regionen pointerer, at det kræver meget samarbejde med kommuner især byggefolk, da der skal tages højde for kommunale planer mv.

En anden region angiver, at de også samarbejder med kommunerne om energibesparelser i bygningerne. Den daglige drift af institutioner sker ligeledes i et samarbejde med kommunerne. Derudover sker der en bredere udveksling af erfaringer, hvor kommunerne er meget involveret. I denne region bygger strategien for egne bygninger på mål for grønt regnskab m.m. og opstramning af indkøb. Derudover er der en strategi for regional udvikling af energi i forhold til omgivelserne og samfund, hvor der skal samarbejdes med forsyningsselskaber, kommuner og små og mellemstore virksomheder. Desuden har denne region et mål om, at vedvarende energi skal udgøre 50 pct. i 2025, gældende for både regionen og de tilhørende kommuner. Det er også denne målsætning, der gør, at regionen har et stort fælles strategisk planlægningsprojekt med kommunerne kørende.

En tredje region har en årlig miljøreddegørelse af egne bygninger, men der bliver ikke udformet en decideret plan, men udvalgt relevante projekter, hvor der ses potentiale. Denne region har derudover igangsat en CO₂-handlingsplan, og der er lavet et CO₂-emissionsregnskab med scope 1 til 3. Scope 1 til 3 går alle på direkte og indirekte forbrug, der leder til CO₂-emissioner. Desuden er der i regionen en klimastrategi, som har kørt siden 2009, og en energi- og miljøsparestrategi, hvorunder der årligt udarbejdes et energispareregnskab. Målet for regionens egne bygninger er en reduktion af det direkte energiforbrug på 1,25 pct. frem til 2025 svarende til en samlet reduktion på 15 pct. Det geografiske mål etableret i samarbejde med kommunekontaktrådet er EU-målet 20-20-20, hvilket betyder 20 pct. besparelse og 20 pct. vedvarende energi frem mod 2020.

4.3 Status på regionernes energieffektiviseringsindsats

I dette afsnit gives der en status på regionernes energieffektiviseringsindsats fordelt på regionernes egne aktiviteter samt aktiviteter vedrørende erhvervslivet og borgerne. Dette afsnit søger således at afdække, hvor langt regionerne er med energieffektiviseringsindsatsen i form af konkrete projekter, der allerede er gennemført. Desuden fokuseres der på indsatser, som er gennemført i samarbejde med kommunerne.

Regionens egne aktiviteter og bygninger (herunder hospitalerne)

Indledningsvis er det værd at nævne, at størstedelen af regionernes bygningsmasse er hospitaler. Da hospitaler er en selvstændig enhed med eget budget, står de oftest selv for indsatserne fx adfærds kampagner og ESCO-projekter. Tre regioner har oplyst, hvilke projekter regionerne har gennemført i forhold til egne aktiviteter og bygninger.

To af de tre interviewede regioner oplyser, at de har gennemført de lovpligtige projekter i forhold til at anvende energimærkning og arbejdet med projekter, som har en tilbagebetalingstid på mindre end 5-8 år. Det er især projekter såsom løbende vedligeholdelse, optimeret belysning, udskiftning af pumper og ventilationsanlæg.

Den tredje region oplyser, at de har gennemført en række effektiviseringsprojekter med fokus på arbejdsgange og energiforbrug med start i år 2009/2010. Regionen har i alt haft 85 mio. til at investere i energisparende tiltag (heraf 40-42 mio. fra national pulje). Med disse ressourcer er det lykkedes regionen at konvertere et helt sygehus fra gas til fjernvarme. Endvidere er der i regionen fokus på energi- og miljøstyring af byggeprojekter for at sikre energieffektivisering. Regionen har i 2009 oprettet en pulje, som kan søges af kommuner til forbedring af bygninger. Der er tale om projekter med op til 5 års tilbagebetalingstid. Efter tilbagebetalingen beholder kommunerne selv den årlige besparelse. Dette giver incitament til flere investeringer i energieffektivisering.

En region oplyser, at de er nået langt med klimaskærme på selve bygningerne. Det primære fokus i denne region er nu på procesenergi, og derfor skal hospitalerne kortlægges i forhold til fordeling af varme, produktion og belysning. Derudover vil der være mere fokus på en systematisering af energi som parameter ved indkøb. I denne region tror man på, at fokus på procesenergi er fremtiden. Desuden vil man have øget fokus på adfærd blandt medarbejdere og borgere.

En anden region har allerede gennemført adfærds kampagner på nogle hospitaler, og dertil er der oprettet netværksgrupper for energiansvarlige på tværs af hospitalerne. På flere af hospitalerne er der igangsat og koordineret ESCO-projekter. Der er derudover oprettet en mindre energi- og miljøpulje, der kan deles ud til mindre projekter, som har svært ved at blive finansieret på andre måder.

Den tredje region arbejder med projekter på to niveauer; et mere overordnet, hvor der fx deltages i et stort EU-projekt med investeringer til bygningsrenovering og investering i vedvarende energi og et dagligt niveau med udskiftning af fx pumper og ventilationsanlæg. Derudover er der nye byggerier, fx et grønt hospital. EU-projektet har haft andre positive effekter såsom øget vidensdeling mellem kommunerne i regionen. Der er oprettet et fællessekretariat, som er til rådighed for både region og kommuner og fungerer som en vidensbank. Her er ansat 3 personer i den 3-4 årig periode, som projektet kører.

Samarbejdet med kommunerne over for erhvervslivet

Regionernes arbejde med erhvervslivet findes i Regional Udvikling. En region oplyser, at kommunerne ofte ønsker, at regionen agerer som en form for katalysator for projekterne, så de deltagende kommuner indgår på lige fod. Herved bliver regions rolle facilitering, så regionen deltager, men egentlig uden at ligge mange ressourcer i det. Denne regions fokus ligger på erhvervsudvikling, finansiering og forskellige former for rådgivning i forhold til samarbejdet med kommunerne. Man har i denne region haft en energikoordineringsgruppe, som har eksisteret siden 2008-2009 med deltagelse af institutioner, erhvervslivet og kommunerne. Denne gruppe benyttes til koordinering af indsatser og til at fremme specifikke indsatser.

En anden region nævner, at de har to partnerkredse; en for private bygninger og en for erhvervslivet. Mens en tredje region som udgangspunkt ikke samarbejder med kommunerne.

Projekter med erhvervslivet

Som nævnt er det primære fokus ikke nødvendigvis energieffektivisering. En region arbejder således med udvikling og ikke specifikt med energieffektivisering. Denne region har afholdt projekter for små og mellemstore virksomheder, hvor virksomhederne fik et komplet energitjek. Derudover overvejer regionen at indgå i strategisk energiplanlægning sammen med kommunerne.

En anden region nævner tre gennemførte projekter: 1) pakkeløsninger til små og mellemstore virksomheder, 2) energi og innovationsuddannelse til medarbejdere, der arbejder med energi, primært i virksomheder og 3) etablerer en kobling mellem virksomheder og leverancemuligheder for virksomheder i regionen, der leverer energiløsninger.

Den sidste region har gennemført et projekt om fjernvarme og erfaringsveksling i forbindelse med effektmåling. Derudover har der været udførelse af strategiske tiltag bl.a. med fokus på bæredygtig energi.

Regionerne påpeger, at disse projekter blot er eksempler, og at det derfor ikke er en udtømmende liste.

Samarbejdet med kommunerne over for borgerne

To ud af de fire regioner, som har deltaget i undersøgelsen, samarbejder som udgangspunkt ikke med kommunerne i forhold til borgerne. Den ene region fremhæver, at det er oplagt, at det er kommunerne, som tager kontakt til borgerne. Denne region har været i dialog med kommunerne, i forhold til at boligmassen af de almene bygninger er problematisk, og opfordret til at finde alternative finansieringsmodeller. Men der er således ingen konkrete projekter, hvor regionen samarbejder med kommunerne omkring borgeren.

En region forklarer, at de har en tosporet tilgang til samarbejdet over for borgerne. Den ene vinkel har været i gang siden 2007 og består af netværk af ildsjæle i lokalsamfundene, årlig konference om lokalsamfundet samt kurser og aftenmøder. Den anden vinkel dækker den regionale klimakampagne, hvor kommuner identificerer repræsentanter fra lokalsamfundet, som bliver uddannet som lokale klimaagenter, som så skal lave lokale kampagneaktiviteter. Der er fokus på energirenovering og fælles energiforsyning. Kampagnesekretariatet fungerer som faglig back-up, som klimaagenterne kan spørge om hjælp. Regionen uddanner klimakoordinatorerne fra kommunerne.

En anden region står for koblingen mellem husejere, så de kan opnå bedre tilbud. Desuden har regionen samarbejdet med kommunerne om en bedre uddannelse af håndværkere og virksomheder, så de har flere tilbud til borgerne.

To af regionerne har allerede igangværende projekter, mens de resterende to endnu ikke har planer for specifikke projekter vedrørende borgerne.

4.4 Afgørende forudsætninger for succesfulde projekter

I dette afsnit er formålet at få afdækket, hvad der kendetegner de gode projekter. Herved kan erfaringerne anvendes andre steder og i den fremadrettede indsats.

De deltagende regioner nævner nogle fælles faktorer, som har været afgørende for, at de er igangsatte projekter er succesfulde. To regioner nævner, at forudsætningerne for succesfulde projekter i forhold til egne bygninger er god organisation, klar ansvarsfordeling og inddragelse af de berørte (medarbejdere og brugerne). Desuden er politisk og ledelsesmæssig opbakning samt økonomiske midler til ressourcer i form af både investeringer og medarbejdere en fællesnævner.

En af disse regioner peger på, at et godt netværk er en hovedforudsætning. Hvis kommunerne har en god kontakt til lokalsamfundet, så fungerer både kontakten og projekterne bedre.

Derudover har krav og mål på CO₂ en god påvirkning. Den anden region fremhæver, at det er afgørende, at mål overholdes, så medarbejderne kan få lov at lave flere projekter.

Mere konkret rettet mod erhvervslivet og borgerne påpeges det, at energirenovring af privatbygninger kræver meget information, og at det tit er for kompliceret for den enkelte. Informationen skal være helt konkret og i en samlet pakke. En anden region nævner, at puljer givet ud til konkrete aktiviteter er effektivt. Derudover nævnes det, at de berørte borgere og medarbejderes villighed er en vigtig faktor.

4.5 Barrierer for energieffektiviseringsindsatsen

Formålet med dette afsnit er at afdække de primære barrierer for den fremadrettede indsats. Her gennemgås de væsentligste indsatsområder, som regionerne mener, der bør gøres mere ved og regionernes vurdering af, hvorfor der ikke sker nok på områderne.

Tre ud af de fire interviewede regioner oplever barrierer for energieffektiviseringsindsatsen. En gennemgående faktor er økonomiske midler, mens to regioner nævner manglende energirådgivning, viden og gennemskuelighed som en barriere. Derudover efterlyses bedre finansieringsmuligheder. Den fjerde interviewede region har ikke identificeret væsentlige barrierer, men peger på, at det er nødvendigt med et godt samarbejde med kommunerne samt et netværk med lokalsamfundet. Derudover skal der laves strategisk energiplanlægning med kommunerne, som skal implementeres og skabe resultater. Fokus skal være på en samlet klimainsats: klima-indkøbsstrategi, transport, forbrug af varer m.m.

Regionen, som ikke umiddelbart ser nogle barrierer, mener, at den primære årsag til, at der ikke sker nok på områderne er mangel på ressourcer og en strategisk plan. En anden region vurderer, der skal en bedre målestruktur til, så det bliver enklere at lave en før-/eftermåling og herved se hvorvidt, der er en effekt. Region påpeger, at det på nuværende tidspunkt kan være svært at måle de konkrete effekter, og derfor handles der ikke. En anden region nævner en krisestemning blandt virksomheder som forklaring på, hvorfor der ikke sker nok på energieffektiviseringsområdet. Region uddyber, at virksomhederne ikke tør tænke langsigtet, da det tager tid at få lavet energieffektivisering, og processen er og føles for lang.

Regionerne nævner, at deres rolle er den udviklende del, mens driftsdelen ligger hos kommunerne.

4.6 Energistyrelsens hjælp til energiindsatsen

Dette afsnit har til formål at afdække, hvilken form for hjælp regionerne har behov for i den fremadrettede indsats. Der er her spurgt ind til regionens egne bygninger, hospitalerne, borgerne og erhvervslivet.

Der er to regioner, som har vurderet indsatserne for regionens egne bygninger, og disse har fået samme vurdering af indsatserne som hospitalerne, da hospitalerne står for en stor del af regionernes bygninger. En region påpeger dog, at effekten af initiativer vil være forskelligt. Det skyldes, at hospitalerne har uddannede medarbejdere inden for energieffektivisering, mens den ansvarlige ude på institutioner ofte vil have en anden uddannelsesbaggrund, da det ikke vil være en primær opgave.

4.6.1 Regionens egne bygninger herunder hospitalerne

Tre af regionerne har vurderet effekten af tiltag over for egne bygninger inkl. hospitalerne. Temamøder for regionale energi- og klimafolk og kurser for relevante medarbejdergrupper samt værktøjskasse med hjælp til selvhjælp får varierende effektvurdering - fra lidt effekt til effekt af de tre deltagende regioner. Kurser for relevante medarbejdergrupper og værktøjsskassen vurderes til at have en lidt større effekt end tema møder.

Spredningen af effektivvurdering af energiregistrering- og energistyringsværktøjer er stor, det vurderes både til at have ingen effekt til stor effekt. Tiltag omkring hjælp til at etablere partnerskaber vurderes at have ingen effekt til nogen effekt, mens en region ikke kunne vurdere effekten. Inspiration og information er det tiltag, hvor de tre regioner har været mest enige, med hhv. to regioner, som svarer nogen effekt, mens en region svarer, at det vil have en effekt. Effekten af finansieringsvejledning vurderes fra lidt effekt til effekt, hvor to regioner mener, det vil have en effekt. Af andre tiltag nævnes, at regionen kunne bruge hjælp til at komme videre med procesenergi.

4.6.2 Borgerne

Fire regioner har vurderet effekten af indsatserne over for borgerene. Overordnet set vurderer regionerne, at disse tiltag vil have en større effekt end tiltag over for egne bygninger og hospitaler. Regionerne efterlader det indtryk, at der allerede gøres meget for hospitalerne, men ikke så meget for den enkelte borger, og derfor vil de enkelte tiltag have en større effekt.

Effekten af informationsmaterialer til indsatsen over for borgere vurderes af de fire regioner til at have en lidt til stor effekt. To af regionerne svarer, det vil have effekt. Tiltaget med gå-hjem-møder for borgere anses for have lidt effekt til effekt. Hjælp til at etablere lokale partnerskaber og indsats vedrørende energisyn m.m. er de to tiltag, som menes at have størst effekt. Begge tiltag ligger mellem nogen effekt til stor effekt, og to tredjedele af regionerne mener, det vil have stor effekt.

Regionerne havde flere ideer til andre tiltag, som energistyrelsen kunne understøtte i forhold til borgeren. En region nævnte uvildig rådgivning. Her blev Go' Energi fremhævet som en mulighed. Som det er i dag, er der én indgang for borgeren for at få rådgivning, og det er direkte hos sælgeren. Så uanset, hvad borgeren overvejer, vil det være godt at kunne ringe til en form for uvildig vejledning først, så sælgeren kommer i andet led. Endvidere nævner en region, at "tilbudstjek" i forhold til de tilbud, borgeren har indsamlet fra håndværkere, kan efterses for at sikre borgerne. Desuden vil en mere systematisk og bedre koordinering af håndværker- og efteruddannelserne gavne.

4.6.3 Erhvervslivet

Effekten af informationsmaterialer til indsatsen over for erhvervslivet og hjælp til at gennemføre energievents anses for at have lidt effekt til effekt. Både hjælp til at etablere lokale partnerskaber og gå-hjem-møder for virksomheder omkring energitiltag vurderes til at have nogen effekt af tre regioner, mens en region forventer at tiltaget vil have en effekt. Det tiltag, som umiddelbart vurderes til at have størst effekt, er indsats vedrørende energisyn m.m. Dette tiltag vurderes til at have nogen effekt af to regioner, mens de resterende regioner vurderer effekt og stor effekt.

Andre forslag til tiltag, som vil have effekt, er, en mulighed for garanti for en opnåelse af den estimerede energieffektivisering eller hjælp til investeringerne.

4.7 Afrunding

Som afslutning på hvert interview blev regionerne spurgt ind til, om de havde andre generelle kommentarer til undersøgelsen eller vigtige pointer. Dette afsnit indeholder de væsentligste kommentarer og pointer, som regionerne gav.

Overordnet reagerer regionerne positivt på Energistyrelsen undersøgelse, herunder energistyrelsens ønske om fremadrettet at bistå og motivere regionerne. En region understreger, at det springende punkt er investeringsbarrieren. Så regionen mener, at Energistyrelsen især burde hjælpe med indsatser i forhold til låne- og investeringsguides mv. Derudover nævner regionerne teknisk rådgivning, når fagfolk alligevel er ude, så ikke kun rådgivning på et specifikt problem, men endnu bredere. Herved undgås meget af den procestid, som ellers ofte opstår.

En region mener, at Energistyrelsen kunne hjælpe med at fremstille genetiske tilgange, gode cases samt strategisk planlægning (energivækst). Desuden kan Energistyrelsen hjælpe til med koordinering og gearing af investering på tværs af kommuner og regioner. En anden region foreslår en taskforce, som skal bistå kommunerne eller lokalsamfundsnetværket med at skabe forudsætningerne for lokale projekter. Enkelte regioner efterlyser flere borgerrettede oplysninger, fx energitjenester. Regionerne mener, at det er denne type services, der er behov for at udvikle, da disse kan nå ud til borgerne. For at dette kan lade sig gøre, skal kommunerne optræde mere rådgivningsorienteret, og kommunerne skal være bedre til at formidle kontakterne til borgerne. I forhold til egne bygninger nævner regionerne især procesudstyr og vejledning, og især vejledning i forhold til indkøb og vareforbrug.

En region beretter også, at den har haft succes med et centralt koncept, nemlig Danmarks mesterskab i klimaløsninger (Klima-DM). Denne region synes, at det er rart, at regionerne bliver tænkt med ind og tror, det vil kunne supplere rigtig fint, og tilføjer, at det kunne være en god ide at opstille nogle rammer og lade regionerne udfylde dem.

Afslutningsvis skal det pointeres, at indsatserne fra Energistyrelsen side skal være koordineret og i tæt kontakt med de decentrale enheder i både regionerne og kommunerne.

BILAG 1 - SPØRGEGUIDE TIL RUNDSPØRGE KOMMUNER

Introduktion til informanten

Energistyrelsen ønsker at igangsætte en informationsindsats over for kommuner for at vejlede kommunerne med at skabe energieffektivisering i kommunernes egne bygninger og hos slutbrugere (borgere og virksomheder).

Energistyrelsen og Rambøll vil derfor gerne interviewe jeres kommune, for at afdække dels jeres nuværende arbejde med energieffektivisering. Derudover jeres behov, ideer og forventninger til mulig hjælp for den fremadrettede indsats, som Energistyrelsen kan understøtte.

Denne spørgeguide omfatter alle typer respondenter (den klima- og energiansvarlige og den bygningsansvarlige), og derfor kan det være nødvendigt, at blive henvist videre i kommunen såfremt ansvaret for indsatsen i forhold til bygninger og slutbrugerne ikke ligger hos samme person.

Der er tale om en kvalitativ undersøgelse med ca. 8 åbne spørgsmål, interviewet forventes, at have en varighed af en halv time.

Jeres besvarelser vil optræde i anonymiseret form ved offentliggørelse.

Interviewguide – retningslinjer til interviewer

Telefoninterviewet skal uddybe og spørge ind til de initiativer, der er taget i forhold til kommunernes og regionernes egne bygninger og hvad de gør i forhold til indsatser over for borgere og virksomheder.

Telefoninterviewet skal også besvare hvad erfaringerne er, i forhold til hvad der virker, hvor kommunerne ser de største udfordringer og barrierer samt vise, hvor Energistyrelsen med fordel kan fokusere indsatsen med fx understøttende materialer og værktøjer. Samtidig skal undersøgelsen vise, hvordan og i hvilket omfang kommunerne vurderer, at de kan bidrage til Energistirelsens udvikling af understøttende information og værktøjer.

Interviewene afholdes som semi-strukturerede interview med udgangspunkt i denne spørgeguide, således at de forskellige temaer kan diskuteres og analyseres ud fra en "variabel tilgang"; hermed menes baggrundsvariable for den enkelte kommune såsom størrelse, erfaringer, strategi etc. (Facts om kommunen og energi- og klimaindsatsen). Denne spørgeguide omfatter alle typer respondenter (den klima- og energiansvarlige og den bygningsansvarlige), og derfor kan det være nødvendigt, at blive henvist videre i kommunen såfremt ansvaret for indsatsen i forhold til bygninger og slutbrugerne ikke ligger hos samme person.

Til orientering så udsender Energistyrelsen i denne uge et spørgeskema til kommunernes klima- og/eller energimedarbejder om mulighederne for at videreudvikle den kommunale CO₂-beregner samt at tænke den sammen med metoder og værktøjer til kommunal strategisk energiplanlægning.

Deltagelse i undersøgelsen

Formål: At afdække evt. fravalgsårsager (fx grundet, at respondenteren er overbebyrdet med interviews eller generel travlhed).

- Ønsker du at deltage i denne undersøgelse?
- Hvis nej, hvorfor ønsker du ikke at deltage i denne undersøgelse?

Facts om kommunen og energi indsatsen

Formål: At få lidt konkrete data om kommunen samt kommunens energi- og klimaarbejde.

Generelle spørgsmål omhandlende bygninger, borgere og erhvervslivet:

- Hvor mange årsværk er der afsat til energi arbejdet i kommunen?
- Hvor er energi- (og klima)arbejdet organisatorisk placeret i kommunen?

Spørgsmål omhandlende kommunens bygninger:

- Anvender I energiregistreringssystemer? Hvis ja, hvilket/hvilke?
- Overvåger I elforbruget automatisk ved hjælp af fjernaflæsning? (svarmuligheder: på alle bygninger, på alle bygninger over...m2, på en del bygninger, kun få bygninger eller på ingen)
- Overvåger I varmekonsumet automatisk ved hjælp af fjernaflæsning? (svarmuligheder: på alle bygninger, på alle bygninger over...m2, på en del bygninger, kun få bygninger eller på ingen).

Hvilket fokus i energieffektiviseringsindsatsen?

Formål: At afdække kommunens fokus i indsatsen. Er det udelukkende på kommunens egne aktiviteter, eller er det også på erhvervsliv og borgere?

- Hvordan er kommunens arbejde med reduktion af energiforbrug forankret (fastlagt)? (fx kommunens egne vedtagne strategier for energibesparelser, ESCO, klimakommuneaftaler, borgmesterpagtaftaler mv.)
 - Ved kommunens egne vedtagne strategier: gælder den for kommunen som virksomhed eller for kommunen som geografisk enhed (strategier for fx borgere og virksomheder der er fysisk placeret i kommunen)?
- Hvilke mål er der for indsatsen i forhold til kommunens bygninger, erhvervslivet og borgere?

Hvor langt er I med energieffektiviseringsindsatsen?

Formål: At afdække, hvor langt kommunen allerede er med indsatsen. Hvilke konkrete projekter har de haft vedr. kommunens egne aktiviteter, og hvilke vedr. erhvervsliv og borgere?

- Hvilke projekter har I gennemført vedrørende kommunens egne aktiviteter og hvor længe har I arbejdet på disse?
(fx energirenovering af bygninger (specificer hvilke), adfærdskampagner, energi-/klimavenlig indkøbspolitik...)
- Hvilke projekter har I gennemført vedrørende lokale virksomheder og hvor længe har I arbejdet på disse?
(fx lokale erhvervsnetværk, energi/klima ind i miljøtilsynet, energieftersyn, rådgivning, arrangementer for virksomheder...)
- Hvilke projekter har I gennemført vedrørende borgerne og hvor længe har I arbejdet på disse?
(fx borgerrettede arrangementer om energi/klima, energieftersyn, rådgivning – hvilke?)
- Hvis I endnu ikke har gennemført nogen specifikke projekter, planlægger I nogle og hvor langt i processen er I med disse?

Hvad har været afgørende forudsætninger for succesfulde projekter?

Formål: At afdække, hvad der kendetegner de gode projekter – så erfaringerne kan bruges andre steder og som input til Energistyrelsens indsats. Gerne eksempler fra både kommunens bygninger, erhvervslivet og borgerne.

- Hvad har været afgørende for, at I lykkedes med ovennævnte projekter?
(fx politisk/ledelsesmæssig opbakning, god organisering/klar ansvarsfordeling, penge til investeringer, medarbejdere har fået lov at bruge tid på indsatsen, ekstern rådgivning, eksternt samarbejde, godt overblik over energiforbruget/CO₂-udledningen...)

Barrierer for energieffektiviseringsindsatsen

Formål: At afdække de primære barrierer for den fremadrettede indsats.

- Er der indsatsområder, som du mener, der burde gøres mere ved?(både egne aktiviteter, virksomheder og borgere)
- Hvad er efter din vurdering de primære årsager til, at der ikke sker nok på disse områder?

Hjælp til energi indsatsen

Formål: At afdække, hvilken form for hjælp kommunerne har behov for i den fremadrettede indsats, som Energistyrelsen gerne vil understøtte.

- Hvilke former for hjælp til kommunernes indsats vil efter din vurdering have størst effekt fremadrettet for de tre følgende områder, og vil du rangere disse på en skala fra 1 til 5 (hvor 1 er ingen effekt, 2 er lidt effekt, 3 er nogen effekt, 4 er effekt og 5 er stor effekt)
1. Kommunens egne bygninger
 - Erfa-/temamøder for kommunale energi- og klimafolk
 - Kurser for relevante medarbejdergrupper
 - Værktøjskasse med hjælp til selvhjælp (venligst specificer hvilke fx kampagnematerialer, vejledninger, tjeklister etc.)
 - Energiregistrering- og energistyringsværktøjer
 - Hjælp til at etablere partnerskaber (fx med nabokommuner eller energiselskaber)
 - Inspiration og information (venligst specificer hvilke fx cases, nyheder etc.)
 - Finansieringsvejledning (fx bistand til vurdering af økonomien i energitiltag, hjælp til finansieringsmuligheder etc.)
 - Andet?
 2. Borgerne:
 - Informationsmaterialer til indsatsen over for borgerne (venligst specificer hvilke fx kampagnematerialer, tjeklister, cases, materialer til messer/energievents e.l., der kan aktivere borgerne i energi indsatsen)
 - Gå-hjem-møder for borgere omkring energitiltag (fx med fokus på solenergi, efterisolering m.m.)
 - Hjælp til at etablere lokale partnerskaber (fx med lokale håndværkere, virksomheder mv.)
 - Indsats vedr. energisyn/bygningsgennemgange/besøg af energirådgiver
 - Andet?
 3. Erhvervslivet:
 - Informationsmaterialer til indsatsen over for erhvervslivet (fx kampagnematerialer, tjeklister, cases mv.)
 - Hjælp til at etablere lokale partnerskaber (fx med lokale håndværkere, virksomheder mv.)
 - Gå-hjem-møder for virksomheder omkring energitiltag (fx ventilation, solenergi m.m.)
 - Hjælp til at gennemføre energievents som fx energimesse
 - Indsats vedr. energisyn/bygningsgennemgange/besøg af energirådgiver
 - Andet?

Afrunding

Formål: At afrunde interviewet og spørge ind til yderligere kommentarer.

- Har du andre generelle kommentarer til undersøgelsen/vigtige pointer, der bør medtages? (herunder vurdering af Energistyrelsens ønske om fremadrettet at bistå og motivere kommuner i deres energiarbejde)
- Som opfølgning på denne interviewrunde med kommunerne afholder Energistyrelsen tre workshops(november 2013) til uddybning og diskussion af emnerne berørt i dette interview. Har du lyst til at deltage i en af disse workshops med det formål at diskutere muligheder og barrierer i energiarbejdet i kommunerne og Energistyrelsens fremadrettede indsats?

BILAG 2 - SPØRGEGUIDE TIL RUNDSPØRGE REGIONER

Introduktion til informanten

Energistyrelsen ønsker at igangsætte en informationsindsats over for regionerne for at understøtte regionerne med at skabe energieffektivisering i regionernes egne bygninger og hos slutbrugere (borgere og virksomheder).

Energistyrelsen og Rambøll vil derfor gerne interviewe jeres region, for at afdække dels jeres nuværende arbejde med energieffektivisering. Derudover jeres behov, ideer og forventninger til mulig hjælp for den fremadrettede indsats, som Energistyrelsen kan understøtte.

Denne spørgeguide omfatter alle typer respondenter (den klima- og energiansvarlige og den bygningsansvarlige), og derfor kan det være nødvendigt, at blive henvist videre i regionen såfremt ansvaret for indsatsen i forhold til bygninger og slutbrugerne ikke ligger hos samme person.

Der er tale om en kvalitativ undersøgelse med ca. 8 åbne spørgsmål, interviewet forventes, at have en varighed af en halv time.

Jeres besvarelser vil optræde i anonymiseret form ved offentliggørelse.

Interviewguide – retningslinjer til interviewer

Telefoninterviewet skal uddybe og spørge ind til de initiativer, der er taget i forhold til kommunernes og regionernes egne bygninger og hvad de gør i forhold til indsatser over for borgere og virksomheder.

Telefoninterviewet skal også besvare hvad erfaringerne er, i forhold til hvad der virker, hvor kommunerne ser de største udfordringer og barrierer samt vise, hvor Energistyrelsen med fordel kan fokusere indsatsen med fx understøttende materialer og værktøjer. Samtidig skal undersøgelsen vise, hvordan og i hvilket omfang kommunerne vurderer, at de kan bidrage til Energistirelsens udvikling af understøttende information og værktøjer.

Interviewene afholdes som semi-strukturerede interview med udgangspunkt i denne spørgeguide, således at de forskellige temaer kan diskuteres og analyseres ud fra en "variabel tilgang"; hermed menes baggrundsvariable for den enkelte kommune såsom størrelse, erfaringer, strategi etc. (Facts om kommunen og energi- og klimainsatsen). Denne spørgeguide omfatter alle typer respondenter (den klima- og energiansvarlige og den bygningsansvarlige), og derfor kan det være nødvendigt, at blive henvist videre i kommunen såfremt ansvaret for indsatsen i forhold til bygninger og slutbrugerne ikke ligger hos samme person.

Til orientering så udsender Energistyrelsen i denne uge et spørgeskema til kommunernes klima- og/eller energimedarbejder om mulighederne for at videreudvikle den kommunale CO₂-beregner samt at tænke den sammen med metoder og værktøjer til kommunal strategisk energiplanlægning.

Deltagelse i undersøgelsen

Formål: At afdække evt. fravalgsårsager (fx grundet, at respondenterne er overbebyrdet med interviews eller generel travlhed).

- Ønsker du at deltage i denne undersøgelse?
- Hvis nej, hvorfor?

Facts om regionen og energi- og klimaindsatsen

Formål: At få lidt konkrete data om regionen samt regionens energi- og klimaarbejde.

Generelle spørgsmål omhandlende bygninger, borgere og erhvervslivet:

- Hvor mange årsværk er der afsat til energi- (og klima)arbejdet i regionen?
- Hvor er energi- (og klima)arbejdet organisatorisk placeret i regionen?

Hvilket fokus i energieffektiviseringsindsatsen?

Formål: At afdække regionens fokus i indsatsen. Er det udelukkende på regionens egne aktiviteter, eller er det også på erhvervsliv, borgere og (i samarbejde med) kommuner?

- Er der vedtaget en strategi for regionens arbejde med reduktion af energiforbrug?
- Hvilke mål er der for indsatsen i forhold til regionens bygninger, erhvervslivet, borgere og (i samarbejde med) kommuner?

Hvor langt er I med energieffektiviseringsindsatsen?

Formål: At afdække, hvor langt regionen allerede er med indsatsen. Hvilke konkrete projekter har de haft vedr. regionens egne aktiviteter, og hvilke vedr. erhvervsliv og borgere?

- Hvilke projekter har I gennemført vedrørende regionens egne aktiviteter og bygninger (herunder hospitalerne) og hvor længe har I arbejdet på disse?
(fx energirenovering af bygninger (specifiser hvilke), adfærdskampanjer, energi-/klimavenlig indkøbspolitik...)
- Hvordan samarbejder regionen med kommunerne i forhold til indsats over for erhvervslivet?
- Hvilke projekter har I gennemført/været partner i vedrørende lokale virksomheder og hvor længe har I arbejdet på disse?
(fx lokale erhvervsnetværk, energi/klima ind i miljøtilsynet, energieftersyn, rådgivning, arrangementer for virksomheder...)
- Hvordan samarbejder regionen med kommunerne i forhold til indsats over for borgere?
- Hvilke projekter har I gennemført/været partner i vedrørende borgerne og hvor længe har I arbejdet på disse?
(fx borgerrettede arrangementer om energi/klima, energieftersyn, rådgivning – hvilke?)
- Hvis I endnu ikke har gennemført nogle specifikke projekter, er I så i gang med at planlægge nogle og hvor langt i processen er planlægningen af disse?

Hvad har været afgørende forudsætninger for succesfulde projekter?

Formål: At afdække, hvad der kendetegner de gode projekter – så erfaringerne kan bruges andre steder og som input til Energistyrelsens indsats. Gerne eksempler fra både regionens bygninger, hospitaler, erhvervslivet og borgerne.

- Hvad har været afgørende for, at I lykkedes med projekter?
(fx politisk/ledelsesmæssig opbakning, god organisering/klar ansvarsfordeling, penge til investeringer, medarbejdere har fået lov at bruge tid på indsatsen, ekstern rådgivning, eksternt samarbejde, godt overblik over energiforbruget/CO₂-udledningen...)

Barrierer for energieffektiviseringsindsatsen

Formål: At afdække de primære barrierer for den fremadrettede indsats.

- Er der indsatsområder, som du mener, der burde gøres mere ved?(både egne aktiviteter og bygninger, hospitaler, virksomheder og borgere)
- Hvad er efter din vurdering de primære årsager til, at der ikke sker nok på disse områder?

Hjælp til energi- og klimaindsatsen

Formål: At afdække, hvilken form for hjælp regionerne (især din egen region) har behov for i den fremadrettede indsats, som Energistyrelsen gerne vil understøtte.

Hvilke former for hjælp til regionernes indsats vil efter din vurdering have størst effekt fremadrettet for de fire følgende områder, og vil du rangere disse på en skala fra 1 til 5 (hvor 1 er ingen effekt, 2 er lidt effekt, 3 er nogen effekt, 4 er effekt, 5 er stor effekt og 6 er ved ikke)

1. Regionens egne bygninger
 - Erfa-/temamøder for regionale energi- og klimafolk
 - Kurser for relevante medarbejdergrupper
 - Værktøjskasse med hjælp til selvhjælp (venligst specificer hvilke fx kampagnematerialer, vejledninger, tjeklister etc.)
 - Energiregistrering- og energistyringsværktøjer
 - Hjælp til at etablere partnerskaber (fx med kommuner eller energiselskaber)
 - Inspiration og information (venligst specificer hvilke fx cases, nyheder etc.)
 - Finansieringsvejledning (fx bistand til vurdering af økonomien i energitiltag, hjælp til finansieringsmuligheder etc.)
 - Andet?
2. Hospitalerne
 - Erfa-/temamøder for regionale energi- og klimafolk
 - Kurser for relevante medarbejdergrupper
 - Værktøjskasse med hjælp til selvhjælp for hospitalerne (venligst specificer hvilke fx kampagnematerialer, vejledninger, tjeklister etc.)
 - Energiregistrering- og energistyringsværktøjer
 - Inspiration og information (venligst specificer hvilke fx cases, nyheder etc.)
 - Finansierings- og indkøbsvejledning (fx bistand til vurdering af økonomien i energitiltag, hjælp til finansieringsmuligheder etc.)
 - Andet?
3. Hvis relevant, borgerne:
 - Informationsmaterialer til indsatsen over for borgerne (venligst specificer hvilke fx kampagnematerialer, tjeklister, cases, materialer til messer/energievents e.l., der kan aktivere borgerne i energi- og klimaindsatsen)
 - Gå-hjem-møder for borgere omkring energitiltag (fx med fokus på solenergi, efterisolering m.m.)
 - Hjælp til at etablere lokale partnerskaber (fx med lokale håndværkere, virksomheder mv.)
 - Indsats vedr. energisyn/bygningsgennemgange/besøg af energirådgiver
 - Andet?
4. Hvis relevant, erhvervslivet:
 - Informationsmaterialer til indsatsen over for erhvervslivet (fx kampagnematerialer, tjeklister, cases mv.)
 - Hjælp til at etablere lokale partnerskaber (fx med lokale håndværkere, virksomheder mv.)
 - Gå-hjem-møder for virksomheder omkring energitiltag (fx ventilation, solenergi m.m.)
 - Hjælp til at gennemføre energievents som fx energimesse
 - Indsats vedr. energisyn/bygningsgennemgange/besøg af energirådgiver
 - Andet?

Afrunding

Formål: At afrunde interviewet og spørge ind til yderligere kommentarer.

- Har du andre generelle kommentarer til undersøgelsen/vigtige pointer, der bør medtages? (herunder vurdering af Energistyrelsens ønske om fremadrettet at bistå og motivere regionerne i deres energiarbejde)
- Som opfølgning på denne interviewrunde med regioner og kommuner afholder Energistyrelsen tre workshops (november 2013) til uddybning og diskussion af emnerne berørt i dette interview. Har du lyst til at deltage i en af disse workshops med det formål at diskutere muligheder og barrierer i energiarbejdet i kommunerne og regionerne og Energistyrelsens fremadrettede indsats?

BILAG 3 - FREKVENSTABELLER

Tabel 4: Anvender I energiregistreringssystemer?

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Total
Ja	14	12	7	15	10	58
Nej	1	0	2	1	0	4

Tabel 5: Overvåger I elforbruget automatisk ved hjælp af fjernaflæsning på?

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Total
Alle bygninger	2	2	4	3	3	14
Kun på bygninger over 1000 m2	1	0	0	0	0	1
En del bygninger	10	5	3	9	6	33
Få bygninger	1	1	0	2	0	4
Ingen	0	3	1	2	1	7
Ved ikke	1	1	1	0	0	3

Tabel 6: Overvåger I varmemeforbruget automatisk ved hjælp af fjernaflæsning på?

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Total
Alle bygninger	2	2	3	3	3	13
Kun på bygninger over 1000 m2	0	0	0	0	0	1
En del bygninger	9	5	4	9	6	33
Få bygninger	1	1	0	2	0	4
Ingen	0	2	1	2	1	6
Ved ikke	1	2	1	0	0	4

Tabel 7: Kommunens egne bygninger - Erfa-/temamøder for kommunale energi- og klimafolk

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Total
1: Ingen effekt	0	1	1	2	2	6
2: Lidt effekt	5	0	1	4	1	11
3: Nogen effekt	3	6	6	4	2	21
4: Effekt	4	2	0	4	2	13
5: Stor effekt	2	1	1	2	3	9
Ved ikke	1	1	0	0	0	2

Tabel 8: Kommunens egne bygninger - Kurser for relevante medarbejdergrupper

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Total
1: Ingen effekt	0	1	0	2	1	4
2: Lidt effekt	1	2	2	1	1	7
3: Nogen effekt	3	2	3	6	4	18
4: Effekt	7	2	4	6	4	24
5: Stor effekt	3	3	0	0	0	6
Ved ikke	1	1	0	1	0	3

Tabel 9: Kommunens egne bygninger - Værktøjskasse med hjælp til selvhjælp (Venligst specificer hvilke fx kampagnematerialer, vejledninger, tjeklister etc.)

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Total
1: Ingen effekt	2	1	0	0	0	3
2: Lidt effekt	7	4	1	4	2	18
3: Nogen effekt	2	3	3	5	2	15
4: Effekt	1	2	3	5	3	15
5: Stor effekt	2	0	2	2	3	9
Ved ikke	1	1	0	0	0	2

Tabel 10: Kommunens egne bygninger - Energiregistrering- og energistyringsværktøjer

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Total
1: Ingen effekt	2	2	3	4	2	13
2: Lidt effekt	2	0	2	3	2	9
3: Nogen effekt	5	2	0	1	1	9
4: Effekt	3	3	1	4	3	15
5: Stor effekt	2	3	3	3	2	13
Ved ikke	1	1	0	1	0	3

Tabel 11: Kommunens egne bygninger - Hjælp til at etablere partnerskaber (fx med nabokommuner eller energiselskaber)

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Total
1: Ingen effekt	2	1	0	4	4	11
2: Lidt effekt	3	2	4	1	3	13
3: Nogen effekt	4	2	4	4	1	15
4: Effekt	2	4	0	5	1	13
5: Stor effekt	2	1	1	2	1	7
Ved ikke	2	1	0	0	0	3

Tabel 12: Kommunens egne bygninger - Inspiration og information (venligst specificer hvilke fx cases, nyheder etc.)

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Total
1: Ingen effekt	1	1	0	1	0	3
2: Lidt effekt	4	1	2	3	0	10
3: Nogen effekt	5	3	3	5	5	21
4: Effekt	2	4	3	5	3	18
5: Stor effekt	1	1	1	2	2	7
Ved ikke	2	1	0	0	0	3

Tabel 13: Kommunens egne bygninger - Finansieringsvejledning (fx bistand til vurdering af økonomien i energitiltag, hjælp til finansieringsmuligheder etc.)

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Total
1: Ingen effekt	1	2	2	3	3	11
2: Lidt effekt	1	0	3	2	1	7
3: Nogen effekt	2	3	1	3	1	10
4: Effekt	6	0	1	5	3	16
5: Stor effekt	3	5	2	3	2	15
Ved ikke	2	1	0	0	0	3

Tabel 14: Kommunens egne bygninger - Andet.

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Total
1: Ingen effekt	0	0	0	0	0	0
2: Lidt effekt	0	0	0	0	0	0
3: Nogen effekt	0	0	0	0	1	1
4: Effekt	0	0	0	0	0	8
5: Stor effekt	2	1	1	0	4	8
Ved ikke	10	9	7	16	3	45

Tabel 15: Borgerne - Informationsmaterialer til indsatsen over for borgerne (venligst specificer hvilke fx kampagnematerialer, tjeklister, cases, materialer til messer/energievents e.l., der kan aktivere borgerne i energi indsatsen)

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Total
1: Ingen effekt	1	0	0	1	0	2
2: Lidt effekt	4	1	1	2	1	9
3: Nogen effekt	4	3	0	2	2	11
4: Effekt	3	1	2	6	4	17
5: Stor effekt	2	1	2	5	1	11
Ved ikke	1	5	4	0	2	12

Tabel 16: Borgerne - Gå-hjem-møder for borgere omkring energitiltag (fx med fokus på solenergi, efterisolering m.m.)

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Total
1: Ingen effekt	3	1	1	3	1	9
2: Lidt effekt	1	1	0	5	1	8
3: Nogen effekt	3	1	1	3	2	10
4: Effekt	5	1	0	5	5	17
5: Stor effekt	2	2	3	0	0	7
Ved ikke	1	5	4	0	1	11

Tabel 17: Borgerne - Hjælp til at etablere lokale partnerskaber (fx med lokale håndværkere, virksomheder mv.)

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Total
1: Ingen effekt	0	0	0	2	1	3
2: Lidt effekt	0	1	0	0	0	1
3: Nogen effekt	2	3	2	4	2	13
4: Effekt	5	1	2	9	4	22
5: Stor effekt	6	1	1	1	1	10
Ved ikke	2	5	4	0	2	13

Tabel 18: Borgerne - Indsats vedr. energisyn/bygningsgennemgange/besøg af energirådgiver

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Total
1: Ingen effekt	0	1	1	2	0	4
2: Lidt effekt	1	1	0	2	0	4
3: Nogen effekt	1	1	1	5	1	9
4: Effekt	4	1	1	4	1	12
5: Stor effekt	8	2	2	2	7	21
Ved ikke	1	5	4	1	1	12

Tabel 19: Borgerne - Andet.

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Total
1: Ingen effekt	0	0	0	0	0	0
2: Lidt effekt	0	0	0	0	0	0
3: Nogen effekt	0	0	0	0	1	1
4: Effekt	0	0	0	0	0	5
5: Stor effekt	3	0	1	0	5	9
Ved ikke	8	11	8	16	4	47

Tabel 20: Erhvervslivet - Informationsmaterialer til indsatsen over for erhvervslivet (venligst specificer hvilke fx kampagnematerialer, tjeklister, cases, mv.)

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Total
1: Ingen effekt	2	2	1	1	0	6
2: Lidt effekt	3	0	0	2	3	8
3: Nogen effekt	3	2	0	3	2	10
4: Effekt	2	2	1	5	4	15
5: Stor effekt	4	0	3	5	0	12
Ved ikke	1	5	4	0	1	11

Tabel 21: Erhvervslivet - Hjælp til at etablere lokale partnerskaber (fx med lokale håndværkere, virksomheder mv.)

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Total
1: Ingen effekt	0	0	0	1	2	3
2: Lidt effekt	1	1	0	0	0	2
3: Nogen effekt	3	3	2	4	0	12
4: Effekt	6	1	2	7	4	21
5: Stor effekt	3	1	1	4	3	12
Ved ikke	2	5	4	0	1	12

Tabel 22: Erhvervslivet - Gå-hjem-møder for virksomheder omkring energitiltag (fx ventilation, solenergi m.m.)

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Total
1: Ingen effekt	3	0	1	2	1	7
2: Lidt effekt	3	1	0	1	0	5
3: Nogen effekt	3	3	1	7	3	17
4: Effekt	4	2	0	6	5	18
5: Stor effekt	0	0	3	0	0	3
Ved ikke	2	5	4	0	1	12

Tabel 23: Erhvervslivet - Hjælp til at gennemføre energievents som fx energimesse

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Total
1: Ingen effekt	2	1	1	3	0	7
2: Lidt effekt	2	1	1	5	2	11
3: Nogen effekt	2	2	1	3	1	9
4: Effekt	5	2	0	3	5	16
5: Stor effekt	2	0	2	2	0	6
Ved ikke	2	5	4	0	2	13

Tabel 24: Erhvervslivet - Indsats vedr. energisyn/bygningsgennemgang/besøg af energirådgiver

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Total
1: Ingen effekt	0	0	1	0	0	1
2: Lidt effekt	1	0	0	3	0	4
3: Nogen effekt	1	2	0	1	2	6
4: Effekt	4	3	1	8	1	20
5: Stor effekt	7	1	3	3	4	18
Ved ikke	2	5	4	1	1	13

Tabel 25: Erhvervslivet - Andet.

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Total
1: Ingen effekt	0	0	0	0	0	0
2: Lidt effekt	0	0	0	0	0	0
3: Nogen effekt	0	0	0	0	1	1
4: Effekt	0	2	1	0	0	5
5: Stor effekt	4	0	0	0	3	7
Ved ikke	10	9	8	16	6	49